

SUD BOSNE i HERCEGOVINE

Broj: Br: X- KR/07/405

Sarajevo, 04.02.2008 godine.

U IME BOSNE I HERCEGOVINE

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću sastavljenom od sudije Staniše Gluhajića, kao predsjednika vijeća, Gorges Reniersa i Elizabeth Fahey, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog saradnika Šaćira Hadžića kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Vuković Ranka i Vuković Rajka, zbog krivičnog djela Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi tačke a) i g) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, u vezi sa članom 29. KZ BiH, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH, povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj KT-RZ-31/06 od 28.08.2007. godine, potvrđene dana 31.08.2007. godine, koja je izmijenjena na glavnom pretresu dana 17.01.2008. godine, nakon održanog usmenog-i javnog glavnog pretresa sa kojeg je u jednom dijelu bila isključena javnost, u prisustvu optuženih, njihovog zajedničkog branioca Veljka Čivše, advokata iz Sokoca, te tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine Bchajje Krnjića, donio je i dana 04.02.2008. god. javno objavio sljedeću

PRESUDU

OPTUŽENI: VUKOVIĆ RANKO, sin Vlade i majke Kose, rođene Bodiroga, rođen 07.09.1969. godine u selu Kozija Luka, opština Foča, stalno nastanjen u..., ..., JMBG ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., radnik, pismen sa završenom SSS, oženjen, otac dvoje djece, srednjeg imovnog stanja, ranije osuđivan, protiv istog se vodi drugi postupak zbog krivičnog djela iz člana 250. stav 2. KZ BiH, u vezi člana 232. stav 3. KZ BiH, nalazi se u pritvoru, i

OPTUŽENI: VUKOVIĆ RAJKO, sin Vlade i majke Kose, rođene Bodiroga, rođen 20.11.1972. godine u Foči, stalno nastanjen u ..., ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., pismen sa završenom SSS, oženjen, otac troje djece, slabog imovnog stanja, ranije osuđivan, nalazi se u pritvoru

KRIVI SU

Što su:

u okviru Širokog i sistematičnog napada vojnih, paravojnih i policijskih snaga tadašnje Srpske Republike BiH, usmjerenog protiv civilnog Bošnjačkog stanovništva opštine

Foča, znajući za takav napad te da njihove radnje čine dio napada, kao pripadnici tih snaga, vršili progon civilnog stanovništva Bošnjačke nacionalnosti na političkoj, nacionalnoj i vjerskoj osnovi, učestvujući u zajedničkom planu i njegovom doprinošenju ostvarivanju zajedničkog cilja lišavanja drugih osoba života (ubistvima), tako što su:

1. tačno neutvrđenog dana, krajem mjeseca maja 1992. godine, zajedno sa Golubović Rankom i Golubović Blagojem, naoružani sa automatskim naoružanjem, došli u selo Potkolun, opština Koča, a zatim došli do porodične kuće Hukara Avdije sina Hasana, rođenog 1909. godine, kojeg su zatekli u kući, te istog upotrebom vatrenog oružja lišili života, i krenuli putem kojim su napustili selo, da bi potom idući tim putem na jednoj njivi koja se nalazila blizu puta zatekli Bekrija Mejru kćer Hasana, rođena 1927. godine, koja je okopavala krompir, nakon čega su istu upotrebom vatrenog oružja lišili života, a zatim se udaljili u nepoznatom pravcu.

Dakle,

U okviru širokog i sistematičnog napada vojnih, paravojnih i policijskih snaga tadašnje Srpske Republike BiH, usmjerenog protiv civilnog Bošnjačkog stanovništva opštine Foča, znajući za takav napad te da njihove radnje čine dio toga napada, kao pripadnici tih snaga, sa diskriminatomom namjerom, vršili progon civilnog stanovništva Bošnjačke nacionalnosti na političkoj, nacionalnoj i vjerskoj osnovi, tako što su djelujući u dogovoru sa drugim licima učestvovali u udruženom zločinačkom poduhvatu koji je imao zajednički cilj, a to je lišavanje života drugih osoba.

Čime su,

Počini krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz Člana 172. stav 1. tačka h) u vezi tačke a) KZ BiH, u vezi sa članom 29. KZ BiH, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH,

pa ih Sud za isto, uz primjenu odredbi iz članova 39,42, 48, i 56. KZ BiH

OSUĐUJE

Na kaznu zatvora u trajanju od po 12 (dvanaest) godina

Optuženom Vuković Ranku u izrečenu kaznu zatvora uračunava se vrijeme provedeno u pritvoru počev od 18.09.2007., pa nadalje.

Optuženom Vuković Rajku u izrečenu kaznu zatvora uračunava se vrijeme provedeno u pritvoru počev od 12.07.2007. do 19.09.2007. god., kao i vrijeme provrđeno u pritvoru počev od 26.09.2007., pa nadalje

Optuženi se u smislu člana 188. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine oslobađaju obaveze da naknade troškove krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava suda.

Na osnovu člana 198. stav 1. i 2. ZKP BiH, oštećeni: Hukara Aljo i Bekrija Munib upućuju se da svoje imovinskopravne zahtjeve u cjelini ostvare u parničnom postupku.

II

Na osnovu člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH, optuženi Vuković Ranko

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

| Da je,

u okviru širokog i sistematičnog napada vojnih i paravojnih i policijskih snaga tadašnje Srpske Republike BiH, usmjerenog protiv civilnog Bošnjačkog stanovništva opštine Foča, znajući za takav napad te da njegove radnje čine dio napada, kao pripadnik tih snaga, vršio progon civilnog stanovništva Bošnjačke nacionalnosti na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, počinivši nad drugom osobom silovanje upotrebom sile i prijetnje, direktnim napadom na njen život i tijelo, tako stoje:

2. tačno neutvrđenog datuma u mjesecu julu 1992. godine, u mjestu Miljevina, opština Foča, došao ispred stana u kojem je živjela oštećena „A“, a zatim ušao u stan kroz vrata koja nisu bila zaključana i ušao u kuhinju gdje je zatekao oštećenu te joj rekao da se skine stoje od straha ista i učinila, da bi potom isti oborio je na dvosjed koji se nalazio u kuhinji i nad istom izvršio silovanje, nakon Čega je izašao iz stana zaprijetivši joj da će je mrak pojesti ako bilo kome kaže stajanje se desilo,

Čime bi,

počinio krivično djelo zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom g) KZ BiH, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH.

Na osnovu člana 198. stav. 3. ZKP BiH, oštećena kojoj je Sud dodjelio pseudonim „A“ sa imovinsko pravnim zahtjevom upućuje se na parnicu

O b r a z l o ž e n j e

Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: KT-RZ-31/06 od 28.08.2007. godine, potvrđenom dana 31.08.2007. godine, Vuković Ranko i Vuković Rajko, optuženi su da su, radnjama opisanim u tački 1. optužnice, počinili krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi tačke a) KZ BiH, u vezi sa članom 29.

KZ BiH, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH, a optuženi Vuković Ranko sam radnjama opisanim u tački 2. optužnice daje počinio krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom g) KZ BiH, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH.

Dana 17.01.2008. godine tužilac je na glavnom pretresu izmijenio optužnicu na način stoje u tački 1. optužnice izmijenio činjenični opis iste tako što je izostavio tekst „obučeni u maskime voje uniforme" te izostavio tekst „a zatim iz kuće uzeli jedan radio-kasetofon". U odnosu na tačku 2. optužnice tužilac je izmijenio Činjenični opis optužnice na način što jc umjesto dijela teksta u kojem je stajalo: „, nakon što je prethodno primjetio oštećenu „A" kako kupi veš ispred zgrade u kojoj je stanovala, iskoristio momenat kad je ista ulazila u svoj stan, te ušao za njom u stan te je odmah upitao da li će se sama skinuti ili će joj on to uraditi, pa kad je ista na to šutjela i nije ništa odgovorila, opsovao joj je majku i rukama je bacio na dvosjed koji seje nalazio u toj prostoriji a zatim pokidao svu odjeću sa nje" dodao novi tekst koji glasi: „došao ispred stana u kojem je živjela oštećena „A", a zatim ušao u stan kroz vrata koja nisu bila zaključana i ušao u kuhinju gdje je zatekao oštećenu te joj rekao da se skine što je od straha ista i učinila, da bi potom isti oborio na dvosjed koji se nalazio u kuhinji" dok je ostali dio činjeničnog opisa ostao neizmjenjen. Tužilac je takođe u izmijenjenoj optužnici mijenjao i pravnu kvalifikaciju djela na način daje u dijelu koji se odnosi na tačku 1. optužnice, u kojoj stoji da su optuženi Vuković Ranko i Vuković Rajko počinili krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) KZ BiH, dodao „u vezi sa članom 29. KZ BiH", dok u ostalom dijelu pravnu kvalifikaciju nije mjenjao. Kod tako izmjenjene optužnice tužilac je ostao do kraja glavnog pretresa

Optuženi Vuković Ranko i Vuković Rajku su se na ročištu održanom 13.09.2007. godine izjasnili da nisu krivi za krivično djelo koje im se optužnicom stavlja na teret.

U toku cijelog postupka, Sud je vodio računa o zaštiti identiteta svjedoka, a posebno zaštićenog svjedoka „A", tako što se u presudi ne spominje puno ime i prezime svjedoka, nego samo pseudonim, dok se potpuni podaci o navedenom svjedoku nalaze u spisu, koji je također pod posebnom zaštitom. U cilju adekvatne zaštite identiteta svjedoka Sud je isključio javnost sa dijela glavnog pretresa održanog dana 07.12.2007., o čemu će u daljem tekstu biti riječi.

Tužilac je proveo slijedeće dokaze:

Po prijedlogu Tužilaštva BiH, u svojstvu svjedoka saslušani su: Hukara Bajro, Hukara Zahida, Hukara Aljo, Mekić Fadil, Bekrija Munib, Todorović Blagoje, Milutinović Dragiša, kao i zaštićeni svjedok pod pseudonimom "A".

Nadalje, u toku glavnog pretresa, Sud jc izvršio uvid u slijedeće dokaze koje jc Tužilaštvo BiH dostavilo: Zapisnik o izvršenim ekshumacijama Kantonalnog Suda u Goraždu, na području općine Foča-Srbinje, broj Kri:10/1 od dana 28.09.2001. godine, Izvještaj o sudsko medicinskoj ekspertizi Kantonalnog Suda u Goraždu, broj Kri-9/01, mjesto grobnice lokalitet selo Potkolun, opština Foča od 28.09.2001., broj slučaja 385, Izvještaj o sudsko medicinskoj ekspertiziji Kantonalnog Suda u Goraždu, broj Kri-9/01, mjesto grobnice lokalitet selo Potkolun, opština Foča od 28.09.2001., broj slučaja 386,

Uvjerenje Opštine Foča, odjeljenje za opštu upravu, broj 04-835-1-280 od dana 07.08.2007. godine, o učešću u ratu za Vuković Ranka, Uvjerenje Opštine Foča, odjeljenje za opštu upravu, broj 04-835-1-281 od dana 07.08.2007. godine, o učešću u ratu za Vuković Rajka, Zapisnik Države agencije za istragu i zaštitu o lišenju slobode za lice Vuković Rajka broj 17-04/02-04-2-7/07 od dana 11.07.2007. godine, Izvod iz kaznene evidencije za Vuković Ranka i Vuković Rajka, izdat od Stanice javne bezbjednosti Foča, broj 13-1-8/02-248-2-340/07 od 19.07.2007. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka „A“ dat Tužilaštvu BiH pod brojem KT-405/04 od dana 09.09.2004. godine

Odbrana optuženih je izvela slijedeće dokaze: u svojstvu svjedoka saslušani su: Sejfić Pašana, Rahman Ramiz, Hukara Hilmo, Hadžimusić Ramiz, Stanić Miladin, Stanić Cvija, Stanković Nada, Govedarica Lucija zvana Ranka, Djević Dragan, Vuković Kosa, Govedarica Stanojka, te optuženi Vuković Ranko i Vuković Rajko.

Sud je izvršio uvid u slijedeće materijalne dokaze koje je odbrana optuženih predala kao dokaze u toku glavnog pretresa i to: Izjava svjedokinje Sejfić Pašane, data braniocu optuženih advokatu Čivša Veljku dana 27.09.2007. godina Izvod iz matične knjige umrlih za lice Hukara Avdiju, broj 03-12-13-3867/07 od 25.10.2007. godine, Izvod iz matične knjige umrlih za lice Bekrija Mejru broj 03-12-13-3868/07 od 25.10.2007. godine. Izvod iz matične knjige umrlih za lice Vuković Luku, broj 04-202-3-351/07 od 26.09.2007. godine, Fotografije kuće svjedokinje "A"; Fotografija kuće svjedoka Govedarica Lucije, Uvjerenje odjeljenja za opštu upravu opštine Foča broj 04-835-2 od 08.01.2008. godine daje Vuković Rajko služio vojni rok, Svjedočanstva o završenom obrazovanju, školska godina 1991/92, broj 257-9/92 od 25.08.1992. godine za lice Vuković Rajko, Svjedočanstvo o završenom razredu od 22.05.1992.god. Izjava Hukara Bajre data Centru službe bezbjednosti, Sektoru službe državne bezbjednosti, pod brojem 689 dana 03.12.1993. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Hukara Bajre broj KT-RZ-30/06 i KT-RZ-31/06, data Tužilaštvu BiH dana 19.09.2006. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Bekrija Muniba, broj KT-RZ-30/06 i KT-RZ-31/06 sačinjen u Tužilaštvu BiH dana 05.10.2006. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Mekić Fadila, broj Kt-RZ-30/06 i 31/06 sačinjen u Tužilaštvu BiH dana 05.10.2006. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Hukara Alje broj Kt-RZ-30/06 i 31/06 sačinjen u Tužilaštvu BiH dana 19.09.2006. godine, Zapisnik o prijemu krivične prijave od strane Hukara Alje sačinjen dana 24.01.2006. godine u prostorijama Tužilaštva BiH, Zapisnik o saslušanju svjedoka Hukara Zahide broj Kt-RZ-30/06 i 31/06. sačinjen u Tužilaštvu BiH dana 24.07.2007. godine, Anonimna izjava data Nacionalnoj Žandarmeriji, Multinacionalna jedinica vojne policije Mostar, Jedinica PGSI Raj lovac, od 18.11.2003.godine sa prevodom sa francuskog jezika na BHS jezik, Službena zabilješka sačinjena od stane međunarodnog tužioca g-dina Hombaha u predmetu Tužilaštva BiH broj KT 405/04 od 02.08.2004. godine, poziv svjedoku "A" radi saslušanja u istrazi u premetu Tužilaštva BiH broj Kt 405/04 od 03.08.2004.god., Turistička karta BiH.

Sud je u smislu Člana 261. stav 2. tačka e) ZKP BiH, donio odluku da se pročita transkript izjave koju je dao zaštićeni svjedok "A" u predmetu ovog suda protiv optuženog Neđe Samardžića, broj X-KRN-05/49 od 15.03.2006. godine. Na ročištu

održanom dana 20.11.2003. godine, na prijedlog branioca, sud je u smislu člana 235. ZKP BiH isključio javnost za vrijeme dok se raspravljalo o prijedlogu za čitanje gore navednog transkripta, a iz razloga zaštite ličnog i intimnog života svjedokinje "A", budući da je ista svjedokinja žrtva silovanja, pa detalji koji se mogu iznositi u vezi sa tim zadiru u lični i intimni život ovog svjedoka.

Takođe, na pretresu održanom 7.12.2007. godine vijeće je u skladu sa članom 240 ZKP BiH donijelo odluku kojom je djelimično odstupilo od redosljeda izvođenja dokaza tokom glavnog pretresa, na način da je prije unakrsnog ispitivanja zaštićenog svjedoka „A”, stranke i branioca upoznao sa iskazom svjedokinje „A” koji je dat u predmetu ovog suda protiv optuženog Neđe Samardžića. Tom prilikom Vijeće je u skladu sa članom 235. ZKP BiH, donijelo odluku kojom se isključuje javnost u dijelu sjednice na kojem je pročitana iskaz ovog zaštićenog svjedoka, budući da je i u predmetu protiv Neđe Samardžića svjedok svjedočio kao navodna žrtva silovanja, pa imajući u vidu sadržaj njenog svjedočenja sud je odlučio da zbog zaštite intimnog i ličnog života svjedoka i u tom dijelu isključi javnost. U smislu člana 12. i 13. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, Sud je dana 17.08.2007. god. donio odluku o određivanju mjera zaštite svih ličnih podataka svjedoka, određujući da će svjedok svjedočiti pod pseudonimom „AU. U toku postupka svjedoku „A” je na prijedlog Tužilaštva, a imajući u vidu zahtjev svjedoka za dobijanje dodatnih zaštitnih mjera, zbog straha da bi njena lična sigurnost kao i sigurnost njene porodice bila dovedena u pitanje zbog svjedočenja u postupku, omogućeno da svjedoči iz druge prostorije, uz korištenje elektronskog uređaja za promjenu slike, dok je glas ostao nepromjenjen. Sud je postupio na ovaj način pošto smatra da je svjedokinja „A” svjedok pod prijetnjom i ugroženi svjedok, te da postoje opravdani razlozi da stranke i branioci ne budu prisutni u istoj prostoriji sa svjedokom, te da se dodjelom traženih mjera osigurava zaštita lična sigurnost ove svjedokinje i sigurnost njene porodice.

Nakon završetka dokaznog postupka, Tužilac je u završnoj riječi iznio daje bitno obilježje krivičnog djela Zločin protiv čovječnosti, postojanje širokog ili sistematičnog napada, usmjerenog prema civilnom stanovništvu, proizišlo iz svih provedenih dokaza optužbe, i to kako iz iskaza saslušanih svjedoka tako i iz materijalnih dokaza, a koji nesumnjivo ukazuju da su optuženi Vuković Ranko i Vuković Rajko počinili predmetno krivično djelo upravo u vrijeme, mjestu i na način kao je to činjenično opisano u izmjenjenoj optužnici Tužilaštva. Prema tužiocu sudeće vijeće je svojom odlukom od 14.12.2007. godine prihvatilo kao dokazane Činjenice koje su prihvatila pretresna vijeća Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) u predmetma Tužilac protiv Kunarca (predmet broj: IT-96-23-T-i IT-96-23/1-T), presuda pretresnog vijeća 22.2.2001. godine („Kunarcac”) i Tužilac protiv Kmojelca (predmet broj: IT-97-25-T), presuda pretresnog vijeća od 15.3.2002. godine („Kmojelac”). Prihvatanjem ovih činjenica potvrđeno je daje Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, Foča je imala 40.513 stanovnika: 51,6% Muslimana, 45,3% Srba i 3,1% stanovnika ostalih nacionalnosti. Foča je pala u ruke Srba negdje između 15. i 18. aprila 1992. godine, kada su mnogi Muslimani koji su ostali u Foči za vrijeme borbi, počeli da bježe, nakon čega se nastavio napad srpskih snaga na nesrpsko civilno stanovništvo. Osim u samom gradu srpske snage su van grada preduzele vojne operacije u cilju

zauzimanja i razaranja muslimanskih sela u opštini Foča, koja su bila izoženjena napadima sve do početka juna 1992. godine. U daljem toku završne riječi tužilac je analizirao iskaze svjedoka Hukara Bajre, Hukara Zahide, Mekić Fadila i Bekrija Muniba iz kojih iskaza proizilazi da su se već od aprila mjeseca 1992. godine stanovnici njihovog sela Potkolun morali sakrivati po šumama zbog straha od srpske vojske. Iz iskaza ovih svjedoka proizilazi i činjenica da su optuženi u mjesecu maju 1992. godine zajedno sa grupom vojnika došli do mjesta Potkolun, a zatim zajedno sa braćom Golubović Blagojem i Golubović Rankom izdvojili se iz te grupe te ušli u samo selo gdje su ušli u kuću Hukara Avdije, kojeg su u njegovoj kući upotrebom vatrenog oružja lišili života, a potom na njivi gdje je okopavala krompire ubili i Bekrija Mejru. Nakon ovih ubistava civilnog stanovništva sela Potkolun, svo preostalo stanovništvo tog sela bilo je prinuđeno da se krije u šumi, nakon Čega su se prebacili na teritoriju pod kontrolom Armije BiH. Ovu činjenicu su u svojim iskazima naveli i svjedoci odbrane Rahman Ramiz, Hukara Hilmo i Hadžimusić Ramiz. Cijeneći ove dokaze tužilac zaključuje da se van svake razumne sumnje može zaključiti daje u periodu kad je počinjeno djelo koje se optuženim stavlja na teret postojao široki i sistematski napad oružanih snaga tadašnje Srpske Republike BiH, koji napad je isključivo bio usmjeren protiv civilnog stanovništva bošnjačke nacionalnosti u opštini Foča. Prema tužiocu optuženi su znali za postojanje širokog i rasprostranjenog napada usmjerenog prema bošnjačkom civilnom stanovništvuu opštine Foča, te da su njihove radnje koje su preduzeli predstavljale dio tog napada, Što sve proizilazi iz provedenih dokaza. Tužilac dalje navodi da se optuženim stavlja na teret da su predmetno krivično djelo počinili učestvovanjem u udruženom zločinačkom poduhvatom koji je imao za cilj lišavanje života drugih osoba, i to tako da su djelovali u dogovoru sa Golubović Rankom i Golubović Blagojem, koje učestvovanje kroz udruženi zločinački poduhvat se smatra najprimjerenijim vidom odgovornosti optuženih za počinjeno krivično djelo, a koji vid odgovornosti proizilazi iz člana 180. stav 1. KZ BIH. U odnosu na voljni elemenat, po mišljenju tužioca jasno proizilazi da su optuženi zajedno sa ostatkom grupe sasvim svjesno i sa umišljajem počinili radnje koje su imale za posljedicu lišavanje života oštećenih. U odnosu na radnju opisanu u tački 2. optužnice, a koja se odnosi na Vuković Ranka, tužilac navodi da je jasno i nedvosmisleno u postupku dokazano izvršenje krivičnog djela kroz iskaz zaštićene svjedokinje "A", koji je u cjelosti potvrđen zapisnikom o saslušanju iste svjedokinje koji je sačinjen 09.09.2004 godine pod brojem KT-405/04 u Tužilaštvu BiH, te da ovaj iskaz ne može dovesti u sumnju ni jedan dokaz koji je proveden od strane odbrane. Na osnovu provedenih dokaza tužilac smatra da se može zaključiti da se u radnjama optuženog koje su opisane u tački 2 optužnice, u cjelosti ostvaruje objektivni elemenat krivičnog djela silovanja, koje je izvršio nad oštećenom "A". Optuženi Vuković Ranko je u cjelosti posjedovao namjeru da prema oštećenoj postigne seksualnu penetraciju, te je bio svjestan da pri preduzimanju tih radnji ne postoji pristanak oštećene, iz čega jasno proizilazi da je postojao potpun umišljaj i namjera da svojim radnjama počini djelo koje mu se stavlja na teret. Smatrajući da su Vuković Ranko i Vuković Rajko odgovorni za počinjenje predmetnog krivičnog djela na način kako je to navedeno u izmjenjenoj optužnici, tužilac je predložio vijeću da optužene oglasi krivim, te da im shodno tome izrekne zatvorsku kaznu u visini koja odgovara težini počinjenih zločina, a takva kazna u odnosu na optuženog Vuković Ranka je samo ona u dugotrajnom trajanju.

Zajednički branilac optuženih Vuković Ranka i Vuković Rajka, advokat Veljko Čivša, u završnoj riječi je analizirao izvedene dokaze optužbe i odbrane, te na osnovu analize provedenih dokaza Sudu je predložio da u odnosu na oba optužena donese oslobađajuću presudu, jer nema dokaza da su optuženi počinili krivično djelo koje im se optužnim aktom stavlja na teret. U odnosu na prvu tačku optužnice i događanja u mjestu Potkolun, opština Foča, branilac je analizirao iskaze svjedoka Hukara Bajre kao glavnog svjedoka optužbe, te doveo u vezu ovaj iskaz sa iskazima ostalih svjedoka koji su svjedočili povodom ovog događaja, iz kojih iskaza branilac zaključuje da tužilaštvo van svake razumne sumnje nije dokazalo da se predmetni događaj desio kako je to navedeno u tački 1. optužnice. Tom prilikom branilac je ukazao na sve razlike i kontradikcije u iskazima svjedoka optužbe i to kako između samih svjedoka optužbe tako i na razlike svjedoka optužbe u odnosu na svjedoke odbrane, kao i u odnosu na materijalne dokaze u koje je sud izvršio uvid. U odnosu na drugu tačku optužnice branilac navodi da se ova tačka optužnice zasniva isključivo na iskazu svjedoka „A“ čiji iskaz branilac analizira i zaključuje da u konkretnom slučaju ako bi se prihvatio iskaz ovog svjedoka onda se ne može govoriti o djelu silovanja, jer da bi postojalo djelo silovanja potrebno je da postoji upotreba sile ili prijetnje, te obljube ženskog lica. Iz iskaza svjedoka „A“ se može zaključiti da nedostaje sila ili prijetnja što se može vidjeti iz Činjenice daje i tužilac u tom dijelu izmijenio činjenični opis optužnice, kad je odustao od navođenja daje oštećenu optuženi bacio na dvosjed, sa nje potrgao odjeću, te je potom silovao. Oспорavajući iskaz ovog svjedoka branilac analizira iskaze svjedoka Stanković Nade i Govedarica Lucije koje iskaze dovodi u vezu sa iskazom svjedoka „A“, te na osnovu provedene analize zaključuje da se u konkretnom slučaju radi o izmišljenom događaju, sa kojim se povezuje optuženi Vuković Ranko. Branilac optuženih je u svojoj završnoj riječi posebno analizirao primjenu krivičnog zakona BiH kroz primjenu načela zakonitosti sadržanog kako u domaćem zakonodavstvu tako i u članu 11. stav 2. Univerzalne deklaracije o pravima čovjeka od 10. decembra 1948 godine. Analizirajući ovo načelo branilac navodi da je opšteprihvaćeno pravilo načela zakonitosti izraženo kroz formulu *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege* - niko ne može biti kažnjen za neko ponašanje, odnosno prema njemu ne može biti primjenjena krivična sankcija ako prije nego što ga je preduzeo nije bilo zakonom predviđeno kao krivično djelo i ako za isto nije bila zakonom propisana kazna. Po mišljenju branioca krivično djelo Zločini protiv čovječnosti nije bilo dio domaćeg krivičnog zakona u toku 1992. godine. Krivično zakonodavstvo SFRJ se sastojalo od Krivičnog zakona SFRJ iz 1977 godine kao i zakona republika, među njima i KZ SR BiH. U ovakvoj pravnoj regulativi principi međunarodnog prava koji su sadržani u međunarodnim sporazumima mogli su se direktno primjenjivati u domaćem pravnom sistemu SFRJ tek onda kad budu ratifikovani i objavljeni u „Službenom glasniku“. Branilac dalje navodi da principi međunarodnog prava koji su sadržani u međunarodnim konvencijama nisu bili dio domaćeg krivičnog zakonodavstva u SFRJ i nisu propisivali sankcije kao što se traži u krivičnom zakonu u skladu sa principom *nulla poena sine lege*, te da isti pristup u primjeni međunarodnog prava postoji i u sadašnjem pravnom sistemu. Navodeći noviju sudsku praksu branilac ističe da član 4.a) KZ BiH ne predviđa mehanizam u domaćem pravnom sistemu za krivično gonjenje Zločina protiv čovječnosti prema „opštim principima međunarodnog prava“, gdje se krivična odgovornost može ostvariti samo na osnovu akata Parlamenta i potom uvrštavanja u krivični zakon. Opšti principi međunarodnog prava nisu bili, niti su sad dio domaćeg krivičnog zakona. Iz svih

ovih razloga branilac smatra, da odluka suda da ima nadležnost nad zločinima protiv Čovječnosti, a koja proizilazi ili iz međunarodnog običajnog prava ili principa međunarodnog prava, dovodi do bitne povrede zabrane nullum crimen sine lege i predstavlja nedopustivo proširenje nadležnosti suda ratione materiae.

Optuženi Vuković Ranko i Vuković Rajko su u završnim riječima naveli da u potpunosti prihvataju završnu riječ njihovog zajedničkog branioca, te da nisu krivi za djelo koje im se stavlja na teret.

Ocjenom svih provedenih dokaza kako pojedinačno tako i u njihovoj međusobnoj vezi, sud je u odnosu na osuđujući dio presude, na pouzdan i nesumnjiv način utvrdio da su optuženi u i nkri mi nišanom periodu, u svojstvu pripadnika vojnih i parvojnih snaga, boravili na području opštine Foča, u mjestu Potkolun, te da su u okviru širokog i sistematičnog napada vojnih, paravojnih i policijskih snaga tadašnje Srpske Republike BiH, usmjerenog protiv civilnog Bošnjackog stanovništva opštine Foča, znajući za takav napad, te da njihove radnje čine dio toga napada, kao pripadnici Uh snaga, sa diskriminatomom namjerom, vršili progon civilnog stanovništva Bošnjačke nacionalnosti na političkoj, nacionalnoj i vjerskoj osnovi, tako što su djelujući u dogovoru sa drugim licima učestvovali u udruženom zločinačkom poduhvatu, koji je imao zajednički cilj, lišavanje drugih osoba života (ubistvima), pa su: tačno neutvrđenog dana, krajem mjeseca maja 1992. godine, zajedno sa Golubović Rankom i Golubović Blagojem, naoružani sa automatskim naoružanjem, došli u selo Potkolun, opština Foča, a zatim došli do porodične kuće Hukara Avdije, sina Hasana, rođenog 1909. godine, kojeg su zatekli u kući, te istog upotrebom vatrenog oružja lišili života, i krenuli putem kojim su napustili selo, da bi potom idući tim putem na jednoj njivi koja se nalazila blizu puta zatekli Bekrija Mejru, kći Hasana, rođena 1927. godine, koja je okopavala krompir, nakon čega su istu upotrebom vatrenog oružja lišili života, a zatim se udaljili u nepoznatom pravcu.

Ovakvo činjenično stanje sud je utvrdio na osnovu sledećeg:

Kako proizilazi iz tačke 1. optužnice optuženim Vuković Ranku i Vuković Rajku stavlja se na teret da su izvršili krivično djelo Zločin protiv Čovječnosti iz Člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) KZ BiH, te je na Tužilaštvu bio teret dokazivanja svih bitnih elemenata tog djela, tj. postojanje Širokog ili sistematskog napada usmjerenog bilo protiv kojeg civilnog stanovništva, znanje počinitelaca za takav napad i daje djelo počinitelaca dio napada, odnosno da postoji neksus između djela optuženih i napada na civilno stanovništvo.

Nesporno je da se u vrijeme inkriminiranih događaja na prostoru opštine Foča odvijao široki i sistematski napad na nesrpsko civilno stanovništvo, što je utvrđeno pravosnažnim presudama MKSJ u predmetu Tužilac protiv Kunarca (predmet broj: IT-96-23-T i IT-96-23-23/1-T) i Tužilac protiv Kmojclca (predmet broj: IT-97-25-T) iz kojih presuda je sud na prijeloga Tužilaštva svojim Rješenjem od 14.12.2007.god. prihvatio kao utvrđene činjenice prema kojima je Foča bila opština u kojoj je prema popisa stanovništva iz 1991 .god. preovlađivalo Bošnjačko stanovništvo (51,6%). Foča je pala u ruke Srba između 15. i 18. aprila 1992.godine nakon čega se nastavio napad na nesrpsko civilno stanovništvo,

pri kojem napadu su srpske snage razarale muslimanska sela u opštini Foča, spalili i razorili više džamija, te između 10. aprila i početka juna 1992. godine vršili masovna hapšenja nesrpskih civila. Takođe sud je istim rješenjem kao nesporne Činjenice prihvatio da su i u periodu od jula do novembra 1992. godine srpske snage vršile napad uperen protiv muslimanskog civilnog stanovništva, da su nakon pada gradova i sela srpske snage - vojska, policija i paravojne jedinice, a ponekad čak i srpski seljani, pljačkali i spaljivali muslimanske kuće i stanove, muslimanske seljane kupili i zarobljavi, a ponekad ih pri tom i tukli i ubijali. Žene su držali u raznim zatočeničkim centrima, gdje su zlostavljane na razne načine, stoje uključivalo česta silovanja. Skoro svi preostali Muslimani, muškarci i žene iz Foče, Gackog i Katinovika su okupljeni, razdvojeni i zatvoreni ili zatočeni u nekoliko zatočeničkih centara kao što su Buk Bijela, srednja škola u Kalinoviku, „Partizan“, Srednjoškolski centar u Foči i KP dom u Foči, od kojih su neki ubijeni, neki silovani ili teško pretučeni. U januaru 1994. godine srpske vlasti su svoju pobjedu - sticanje premoći nad Muslimanima - krunisale mijenjanjem imena Foča u „Srbije“.

Sud je u toku glavnog pretresa, na prijedlog Tužilaštva, donio rješenje broj X- KR/07/405 od 14.12.2007. god. o djelimičnom prihvatanju utvrđenih činjenica, koja su prihvatila pretresna vijeća MKSJ u predmetima Tužilac protiv Kunarca (predmet broj IT-96-23-T i IT-96-23/1-T) i u predmetu Tužilac protiv Kmojelca (predmet broj: 1T-97-25-T)

Sud je prihvatio predmetne činjenice kao dokazane na osnovu člana 4. Zakona o ustupanju predmeta od strane MKSJ Tužilaštvu BiH i korištenju dokaza pribavljenih od MKSJ u postupcima pred sudovima u BiH, (Zakon o ustupanju), a obrazloženje razloga prihvatanja ovih Činjenica kao i kriterije za odlučivanje o predloženim Činjenicama sud je detaljno dao u obrazloženju svog pismeno donijetog rješenja od 14.12.2007. godine.

Sud pri tome nije prihvatio sve činjenice koje je Tužilaštvo u svom prijedlogu tražilo, već samao one činjenice koje su po mišljenju suda ispunjavale sve potrebne kriterijume da se kao dokazane prihvate. Sud nije prihvatio prigovor odbrane koji se odnosi na prihvatanje utvrđenih Činjenica, da se time krše prava optuženih na pošteno suđenje zagarantovano članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKUP). Sud je prihvatio prigovor odbrane da su neke činjenice koje je Tužilaštvo predložilo nebitne za predmet, a da pojedine sadrže pravne zaključke u pogledu krivične odgovornosti optuženih, zbog čega je samo djelimično prihvatio utvrđene činjenice iz prijedloga Tužilaštva. Navedene činjenice koje je sud prihvatio odbrana nije pobijala, odnosno nije izvela niti jedan dokaz kojim bi osporila vjerodostojnost presuđenih činjenica. Isto tako sud nalazi da član 6. EKUP nije povrijeđen prihvatanjem utvrđenih Činjenica, koje nisu u direktnoj vezi sa odgovornošću optuženih, s obzirom na činjenicu da je ovakvo prihvatanje već utvrđenih činjenica u skladu sa lex specialis Zakonom o ustupanju, a da korišćenje dokaza pribavljenih od strane MKSJ i prihvatanje kao dokazanih činjenica utvrđenih u postupcima pred MKSJ nije u suprotnosti sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, uz ograničenje da korišćenje navedenih dokaza ne smije da dovede u pitanje pravičnost postupka kao cjeline i odgovornost optuženih. Pružajući drugoj strani u postupku, tj. odbrani, mogućnost da se izjasni u vezi sa prijedlogom za prihvatanje utvrđenih činjenica i da ospori ovakav prijedlog, sud je vodio računa o pravičnosti ovog krivičnog postupka. S druge strane, u skladu sa navedenom zakonskom odredbom člana 4. Zakona o ustupanju, sud može, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog stranaka, kao

dokazane prihvatiti one činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ, a kako su u prijedlogu navedene upravo one odluke MKSJ koje se odnose na postojanje elemenata širokog i sistematskog napada i utvrđene činjenice u istim odlukama koje ukazuju na ulogu srpskih snaga - vojske, policije i paravojnih jedinica u tom napadu, sud je nakon saslušanja stranaka, pojedine utvrđene činjenice prihvatio kao dokazane Činjenice.

Ovakvom zaključku suda svakako doprinose i iskazi saslušanih svjedoka optužbe Hukara Bajre, Hukara Zahide, Mekić Kadila, Bekrija Muniba i svjedoka pod pseudonimom „A“, koji su svjedočili o tome kako su i pod kojim okolnostima oni lično, kao i članovi njihovih porodica prognani sa područja opštine Foča. Svjedoci Hukara Bajro, Hukara Zahida, i Mekić Fadil su do početka ratnih dešavanja živjeli u mjestu Potkolun, opština Foča, i iz njihovih iskaza se vidi da su u njihova sela od aprila 1992.godine počele da dolaze srpske snage, kojom prilikom je došlo do ispitivanja mještana, pljačke njihove imovine, prijetnji i slično, zbog čega su morali da bježe u šumu, gdje su se skrivali, da bi nakon ubistva civila bošnjačke nacionalnosti u mjestu Potkolun krajem maja iste godine, svo stanovništvo bilo prognano i prešlo da živi na teritoriju drugih opština pod kontrolom Armije BiH. Ove činjenice djelimično potvrđuju i svjedoci odbrane Sejfić Pašana, koja je takođe prijeratni stanovnik sela Potkolun i koja je zajedno sa svjedocima Hukara Bajrom i Hukara Zahidom bježala u šumu od srpskih snaga, te svjedoci odbrane Rahman Ramiz, Hukara Hilmo i Hadžimusić Ramiz koji su bili nastanjeni na lokalitetu koji gravitira Kozjoj Luci, opština Foča, i koji su redom izjavili da su u mjesecu aprilu ili maju mjesecu 1992.god. napustili svoja prijeratna ognjišta i otišli u druge krajeve van područja opštine Foča. Svjedok pod pseudonimom „A“ koja je bošnjačke nacionalnosti svjedočila je kako je svoje mjesto prebivališta u opštini Foča napustila u septembru 1992. godine, nakon Sto su joj srpske snage u junu mjesecu iste godine odvele muža koga posle više nikad nije vidjela, dok je svjedok Bekrija Munib, kao stanovnik mjesta Miljevina, opština Foča izjavio da su mu srpske snage početkom maja mjeseca 1992. godine iz mjesta Potkolun odvele brata, prvo u Miljevinu, a potom u KPD u Foči, te daje i on napustio mjesto svog prebivališta. Sa druge strane, kako je već pomenuto, osporavajući prijedlog Tužilaštva da se kao utvrđenim prihvati postojanje širokog i sistematski rasprostranjenog napada usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva na području opštine Foča, odbrana nije pružila dokaze koji bi ovaj sud uvjerali da ovaj napad nije bio usmjeren na nesrpsko stanovništvo na ovom području.

Utvrđenom se dakle smatra činjenica da je na području opštine Foča, kojoj opštini pripada i selo Potkolun, u periodu na koji se odnosi optužnica (kraj maja 1992.godine) postojao rasprostranjeni i sistematski napad na nesrpsko civilno stanovništvo opštine Foča. Sud pri tome primjećuje da napad u kontekstu zločina prema čovječnosti, prema međunarodnom običajnom pravu, nije ograničen isključivo na postojanje „oružanog sukoba“, odnosno napad ne mora nužno biti dio sukoba.

U vezi sa preostalim neophodnim bitnim elementima krivičnog djela zločin protiv čovječnosti nesporno je da su optuženi Vuković Ranko i Vuković Rajko krajem maja mjeseca 1992. godine boravili na području opštine Foča, gdje si i rođeni i gdje su imali prebivalište, i to prvo u mjestu Kozja Luka, a potom u mjestu Miljevini, koja oba mjesta

pripadaju opštini Foča. Njihov boravak na području opštine Foča, odnosno u navedenim mjestima, proizilazi kako iz iskaza optuženih kao svjedoka, tako i iz iskaza svjedoka odbrane Vuković Kose, Govedarica Stanojke, Govedarica Lucije i Stanković Nade, a takođe su i svjedoci optužbe Hukara Bajro, Hukara Zahida i Bekrija Munib u svojim svjedočenjima tvrdili da su optuženi u inkriminisanom periodu boravili na ovom području. Sa druge strane i materijalni dokaz u koji jc sud izvršio uvid, a to je Uvjerenje izdato od strane odjeljenja za opštu upravu, Opštine Foča, broj 04-835-1-280 od 07.08.2007.god. nesumnjivo ukazuje da je optuženi Vuković Ranko bio učesnik rata od 08.04.1992.god. do 31.01.1997.god. idajebio pripadnik VP 7141 Srbinjc (Foča).

Prema tome, na osnovu gore navedih dokaza za optuženog Vuković Ranka je nesporno utvrđeno daje isti u maju mjesecu 1992.godine bio pripadnik srpske vojske i daje kao takav u vrijeme izvršenja krivičnog djela boravio na području opštine Foča, što ne spori ni sam optuženi.

Sud nije prihvatio odbranu drugooptuženog Vuković Rajka da jc u tom periodu, kao učenik, svaki dan išao u Školu u Foču, gdje je iste godine završio Školovanje. Sud prihvata materijalne dokaze odbrane, iz kojih proizilazi daje Vuković Rajko dobio svjedočanstvo izdato 22.05.1992.god. daje završio III razred drvoprerađivačke struke Srednjoškolskog centra u Foči, kao i da jc u mjesecu avgustu iste godine dobio svjedočanstvo o završenom obrazovanju za mašinsko oblikovanje drveta u Srednjoškolskom centru u Foči, a takođe prihvata i Uvjerenja izdata od strane Odjeljenja za opštu upravu, opštine Foča, kao materijalne dokaze iz kojih proizilazi daje Vuković Rajko bio učesnik rata od 07.03.1993. godine do 26.01.1996.god. te da je prije toga služio vojni rok u periodu od 06.07.1992.god. do 06.03.1993. godine. Sud je na osnovu iskaza svjedoka Hukara Bajre, Hukara Zahide, Mekić Fadila, Sejfić Pašane, Stanić Miladina i Stanić Cvijete utvrdio da se kritični događaj desio krajem maja 1992.god. budući da se ovi svjedoci saglasni u svojim iskazima u vezi ovog vremenskog određenja.

Međutim, prilikom ocjene dokaza vezano za učešće Vuković Rajka u predmetnom događaju, sud je imao u vidu nespornu činjenicu da je isti u vrijeme nastanka inkriminisanog događaja bio punoljetno lice, sa navršenih devetnaest i po godina života, da je oružani sukob u mjestu Foča prema prihvaćenoj činjenici utvrđenoj od strane MKSJ izbio 08.aprila 1992. godine, daje potpuno upitno da li su škole u kritičnom periodu u Foči uopšte obavljale svakodnevnu nastavu, a da sam događaj koji se optuženom stavlja na teret nije precizno vremenski određen u smislu da se tačno zna koji je to bio dan, već je navedeno daje to bilo krajem maja 1992.god.

S druge strane optuženi Vuković Rajko je više puta viđen daje u aprilu i maju mjesecu 1992. godine, kao naoružano lice dolazio u selu Potkolun, opština Foča. Naime iz iskaza svjedoka Hukara Zahide, proizilazi daje Vuković Rajko od početka oružanih sukoba često dolazio u selo Potkolun zajedno sa svojom braćom, kao i braćom Golubovići, a ista svjedokinja je istakla da je bila prisutna kada je Vuković Rajko, kojeg je od ranije poznavala, došao u njeno selo zajedno sa jednim njoj nepoznatim licem iz Miljevine koji jc bio komandir i još jednim licem iz Selišta, kojom prilikom su postrojili prisutne žene i starce, kada je Rajko tražio da mu nađu brata Luku i tada joj je pušku na kojoj je bio

bajonet gurao pod grlo, vrat i usta, te istu pušku uperio u nju kao i u druge prisutne žena, dok su druga dvojica sa puškom udarili njenog svekra Hukara Avdiju u prsa od Čega je Avdija pao na pješak. Svjedok Hukara Bajro koji je takođe izjavio da je dobro poznavao Vuković Rajka pošto je prije rata dolazio njegovoj kući tražeći brata Luku koji je sa njegovim sinom radio u fabrici eksera i koji je kod njih prenoćio, u svom iskazu je naveo da je od žene Zahide i svog oca Avdije čuo daje Vuković Rajko u aprilu i maju mjesecu, uvijek sa nekom grupom lica dolazio u njihovo selo Potkolun i daje pitao za Luku postoje isti negdje nestao, a daje od Zahide čuo kako joj je Vuković Rajko jednom prilikom gurao pušku sa nožem u usta, da su žene postrojavali, a da je neko iz grupe lica njegovog oca Avdiju gurnuo u pijesak. Tom prilikom iz iskaza oba ova svjedoka proizilazi da se Hukara Avdija tada posebno obratio Vuković Rajku i rekao mu da će neko i ovo preživjeti i da će se o tome pričati. Sud je prihvatio kao istinite i uvjerljive iskaze svjedoka Hukara Zahide i Hukara Bajre pošto se u ovom djelu potpuno slažu i dopunjuju sa iskazima drugih svjedoka i sa materijalnim dokazima. Naime, da je tvrdnja ovih svjedoka u vezi sa nestankom Vuković Luke tačna proizilazi i iz izvoda iz matične knjige umrlih za Vuković Luku, koji dokaz je sud prihvatio, iz kojeg se vidi da je Vuković Luka preminuo 25.04.2005. god., što predstavlja datum kada je isti nestao. Takođe i tvrdnja ovih svjedoka daje pok. Vuković Luka prije sukoba radio u fabrici eksera u Kozjoj Luci potvrđena je od strane optuženog Vuković Ranka prilikom njegovog svjedočenja. Optuženi Vuković Ranko je u svom svjedočenju naveo da je po nestanku pokušao tražiti brata Luku, te da je isti pronađen tek 10. juna iste godine, a da pretpostavlja da su ubice bili Muslimani. Sve ovo ukazuje da su sasvim prihvatljivi iskazi svjedoka Hukara Bajre i Hukara Zahide da je Vuković Rajko, naoružan dolazio više puta u selo Potkolun, koje je bilo nastanjeno isključivo muslimanskim življem, gdje je tražio brata Luku.

Prema tome, činjenica da je optuženi Vuković Ranko bio u tom periodu u vojci, a da se Vuković Rajko naoružan kretao po području mjesta Potkolun, po mišljenju suda jasno ukazuje da su optuženi u inkriminisanom periodu nesumnivo znali za postojanje napada na bošnjačko civilno stanovništvo, a prema načinu izvršenja i posljedicama počinjenog djela, sud zaključuje da su optuženi ne samo bili svjesni ovog napada i pristali da njihove radnje budu dio tog napada, nego su upravo i htjeli da njihove radnje to budu. Sud je dakle utvrdio da su optuženi znali za Široki i sistematski napad koji se vodio protiv bošnjačkog stanovništva u to vrijeme, a njihove radnje predstavljale su dio tog napada, čime su ispunjeni svi bitni elementi bića krivičnog djela-zločin protiv čovječnosti.

Nadalje, sud smatra daje u postupku nesporno utvrđeno daje krajem maja mjeseca 1992. godine u mjestu Potkolun, opština Foča, došlo do ubistva dvoje mještana, civila ...nacionalnosti, Hukara Avdije i Bekrija Mejre, upotrebom vatrenog oružja, i to tako što je Hukara Avdija rođ. 1909. zatečen u kući, gdje je lišen života, a Bekrija Mejra rođ. 1926.god. lišena je života, van sela, na njivi gdje je prethodno okopavala krompir. Ovakvo Činjenično stanje proizilazi kako iz iskaza svjedoka Hukara Bajre, Hukara Zahide; Mekić Fadila i Bekrija Muniba, tako i na osnovu materijalnih dokaza - Zapisnika o izvršenim ekshumacijama na području opštine Foča - Srbinje, sačinjen od Kantonalnog suda u Goraždu, te dva Izvještaja o sudsko medicinskoj ekspertizi, mjesto grobnice - lokalitet sela Potkolun, opština Foča, sačinjen od Kantonalnog suda u Goraždu u predmetu broj Kri 9/01. Naime iz iskaza svjedoka Hukara Bajre proizilazi da je ovaj

svjedok kritičnog dana, krajem maja mjeseca 1992. godine lično vidio u njihovoj porodičnoj kući mrtvo tijelo svog oca Hukara Avdije, kojeg je istog dana sahranio ispod porodične kuće, kao i mrtvo tijelo svoje tetke Bekrija Mejre, koja je tog dana okopavala krompir na njivi nedaleko od puta, koju je mrtvu prvo sa njive donio do potoka, a kasnije zajedno sa Mekić Fadilom donio u njenu kuću. Tom prilikom ovaj svjedok je izjavio daje na tijelu svog oca Avdije vidio dvije rane od metaka i to jednu u predjelu glave, ispod oka, tako da mu je mozak bio sav ispao na kauč, a drugu u predjelu grudnog koša, dok je na tijelu Hukara Mejre primjetio rane preko grudi od ispaljenog rafala. Svjedok Hukara Zahida je takođe navela daje istog dana lično vidjela mrtvo tijelo svog svekra Avdije, koje se nalazilo u njihovoj porodičnoj kući, te da je na istom primjetila dvije rane, od kojih je jedna bila u predjelu glave, ispod oka, a druga u predjelu grudi, daje svekar bio prislonjenog na kauč, a da mu je glava izletjela: „nema ništa od nje“, kao i da je istog dana vidjela i mrtvo tijelo Bekrija Mejre, koja je tog dana okopavala krompir, ali da joj nije smjela bliže prići. Ova svjedokinja je izjavila da je zajedno sa mužem Bajrom ukopala svekra odmah ispod kuće, a da je prethodno, prije njegovog ubistva, istog dana vidjela svekra i kući i pitala ga kako mu je. Svjedok Mekić Fadil je u svom iskazu naveo daje kritičnog dana došlo do ubistva Hukara Avdije i Bekrija Mejre i da je tog dana nakon ovih ubistava došao u selo Potkolun gdje je primjetio da je Hukara Bajro ispod kuće sahranio svog oca Avdiju, a potom je zajedno sa Hukara Bajrom od potoka donio mrtvo tijelo Bekrija Mejre u njenu kuću. Ovaj svjedok je istakao daje tom prilikom vidio da je Mcjrino tijelo bilo natopljeno krvlju i da mu je sve ukazivalo da je skesana rafalom. Na osnovu iskaza svjedoka Bekrija Muniba proizilazi da je isti po saznanju od Mekić Fadila da mu je majka Mejra ubijena došao u selo Potkolun, gdje je istu našao mrtvu da leži u svojoj kući. Lično je zakopao majčino tijelo ispod kuće, a postoje bila noć nije vidio rane po njenom tijelu. Navodi da je bio prisutan prilikom ekshumacije tijela njegove majke, kada je od vođe ekspertskeg tima saznao daje imala laku smrt, pošto je cijeli okvir metaka sručen u nju. Svjedokinja Sejfić Pašana, kao svjedok odbrane, takođe je potvrdila daje Bekrija Mejra kritičnog dana bila u svojoj njivi gdje je okopavala krompir. Ista svjedokinja je navela da je tog dana nakon što se ponovo vratila u selo Potkolun od Hukara Hane čula da je ubijen Hukara Avdija, a takođe je od svjedoka Hukara Bajre čula da je Bekrija Mejru ubio Vuković Ranko. Na osnovu iskaza svjedoka Hukara Bajre,

Hukara Zahide, Sejfić Pašane, te svjedoka Stanić Miladina i Stanić Cvijete nesporno proizilazi daje kritičnog dana i u kritično vrijeme, u mjestu Potkolunu, došlo do pucanja iz vatrenog oružja. Svjedok Hukara Bajro u svom iskazu tvrdi daje prvo čuo dva pojedinačna pucnja koja su dolazila iz pravca sela dok se nalazio sakriven u krečani, a posle je čuo i rafalnu paljbu, dok svjedokinja Hukara Zahida ističe da je čula dva pojedinačna pucnja koja su dolazila iz pravca njene kuće, a kasnije i rafalnu paljbu. Svjedok odbrane Sejfić Pašana u svom iskazu tvrdi daje čula kako se počelo u selu pucati i da ta pucnjava nije dugo trajala, dok svjedok odbrane Stanić Miladin u svom iskazu je istakao daje od pravca sela Potkolun čuo pucnjavu iz vatrenog oružja i to kako pojedinačnu tako i rafalnu, koju pucnjavu je čula i svjedokinja Stanić Cvijeta. Sud je poklonio vjeru iskazima ovih svjedoka u odnosu na gore navedene činjenice, budući da se isti iskazi gotovo u cjelini poklapaju i dopunjuju a njihovi iskazi su potvrđeni i materijalnim dokazima u koje je sud izvršio uvid, a to su: Zapisnik o izvršenim eksumacijama i Izvještaji o sudsko medecinskoj ekspertizi. Naime iz Zapisnika o

izvršenim ekshumacijama na području opštine Foča - Srbinje, koji je sačinjen od strane Kantonalnog suda u Goraždu, u predmetu broj Kri 10/01 od 28.09.2001.godine, se vidi daje tijelo označeno pod brojem 385 iskopano na području lokaliteta Potko luna, u bašti vi. Bekrija Sulje, te da je uz tijelo pronađena i odjeća, kao i pojedini predmeti, a da se radi o tijelu Bekrija Mejre rođ. 1926.god. iz sela Potkolun, čiji je identitet utvrđen od strane prisutnog sina Bekrija Sulejmana. Takođe iz istog Zapisnika proizilazi daje tijelo označeno pod brojem 386 iskopano na lokalitetu Potkoluna, u bašti vi. Hukara Bajre, te daje uz tijelo pronađena odjeća, kao i upaljač, a da se radi o tijelu Hukara Avdije, rođ. 1909.god. iz sela Potkolun, čiji je identitet utvrđen od strane prisutnog sina Hukara Bajre. Takođe, na osnovu Izvještaja o sudsko medicinskoj ekspertizi, koju je sačinio ekspertski tim Kliničkog centra u Tuzli, u predmetu Kantonalnog suda u Goraždu, broj Kri 9/01, broj slučaja 385, proizilazi da su pronađeni skeletni ostaci ljudskog porijekla, koji pripadaju osobi ženskog pola, starosti od 25 do 83 godine, daje uzrok smrti razorenje glave, strijelno ozlijeđivanje karlice i grudnog koša. Dokaz ozlijeđivanja je višestruka izlomljenost kostiju ličnog i lobanjskog dijela glave, prelomi unatrašnjeg okrajka lijeve ključne kosti, te I-og i V-og rebra lijevo, višestruka izlomljenost IV-og slabinskog kralješka i donjeg okrajka lijeve butne kosti, te prostrijelni defekt krila lijeve crijevne kosti smjera ka unutra. Identitet osobe: Bekrija Mejra, rođ. 1927.god iz sela Potkolun, opština Foča. Na osnovu Izvještaja o sudsko medicinskoj ekspertizi, koju je sačinio isti ekspertski tim, u predmetu Kantonalnog suda u Goraždu, broj Kri 9/01, broj slučaja 386, proizilazi da su pronađeni skeletni ostaci ljudskog porijekla, koji pripadaju osobi muškog pola, starosti od 36 do 86 godina, a da je uzrok smrti razorenje glave, moguće strijelnog porijekla. Dokaz ozlijeđivanja je višestruka izlomljenost i djelimična nagorjelost kostiju lobanje, odlom stražnjeg luka II-og vratnog kralješka, te višestruka izlomljenost gornje grudnih kralježaka, te moguće prednjih okrajaka pojedinih rebara obostrano. Identitet: Hukara Avdija, rođ. 1909.god. iz sela Potkolun, opština Foča. Uvidom u izvode iz Matične knjige umrlih izdatih na ime Hukara Avdije i Bekrija Mejre, od strane Matičnog ureda Ustikoline, proizilazi da se ova lica preminula 1992. godine.

U toku postupka spomo je bilo da li su optuženi imali učešća u ubistvu Hukara Avdije i Bekrija Mejre na način kako je to prezentovala optužnica. Rješavajući ovu spornu i najvažniju okolnost sud jc pošao od već utvrđene Činjenice da su optuženi u vrijeme predmetnog događaja boravili na području opštine Foča, tačnije u mjestu Miljevini i da su oba optužena u tom periodu nosili oružje i to optuženi Vuković Ranko kao pripadnik vojne jedinice a optuženi Vuković Rajko kao lice koje je sa grupom drugih lica viđano da naoružan dolazi u mjesto Potkolun. Na osnovu saglasnih iskaza svjedoka Hukara Bajre, Hukara Zahide i Sejfić Pašane, proizilazi da su kritičnog dana Zahida i Pašana okopavale krompir na njivi Hukara Bajre, za koje vrijeme je Hukara Bajro Čuvao stražu, kada su u prijepodnevnim satima naoružana lica krenula u pravcu njihovog sela Potkolun. Svjedok Hukara Bajro je izjavio daje od pravca Vranje stijene ugledao grupu ljudi i daje počeo da doziva ženu Zahidu i komšinicu Pašanu koje su okopavale krompir, te da je vidio da se ova grupa rasporedila, tako Sto su se četvorica odvojila i krenuli u selo Potkolun, a ostali su se razmjestili oko sela. Isti svjedok ističe da tom prilikom nije prepoznao o kojim licima se radi, ali je čuo kada je Pašana rekla „eno četnika", nakon čega su Pašana i Zahida pobjegle u selo, a on se potom sakrio u jednu obližu krečanu. Takođe ovaj svjedok navodi da je primjetio da su pomenuta Četvorica lica putem ušli u selo, alt da

nakon što su ušli u selo Potkolun iste više nije mogao vidjeti šta rade. Ističe da ostala lica, osim pomenute četvorice, nisu tom prilikom silazila u selo. Svjedok Hukara Zahida je izjavila da nije vidjela ni čula dolazak ovih lica, ali je čula od Pašane koja joj je tog dana pomagala da okopava krompir da je rekla „Zahida eno ih. Idu. Bježimo Zahida". Ista svjedokinja navodi da je zajedno sa Pašanom pobjegla u selo, gdje je u Pašaninoj kući bilo još starijih žena i muškaraca, kojima je Pašana rekla da bježe, da bi potom obje krenule da bježe u pravcu obližnje Šume, kada je čula da neko iz grupe od četvoro lica koji su se odvojili i odozgo krenuli u selo govori da ne bježe, stim što nije mogla prepoznati o kojim licima se radi. Svjedokinja Sejfić Pašana je istakla da se kritičnog dana u maju mjesecu 1992.god. okopavajući krompir u jednom momentu ispravila, te vidjela da četvorica lica idu u pravcu sela Potkolun, od kojih su dvojica išli naprijed, treći je uperio u njih pušku da ih gađa, dok je četvrti mahnuo rukom da bježe. Ističe daje tada Zahida rekla „Eto ih" nastoje Zahida odgovorila da su naši, a svjedokinja je rekla da nisu. Potom su zajedno pobjegle do kuće, a posle u šumu. Takođe, ova svjedokinja je tvrdila da nije mogla prepoznati nijednog od ovih četvoro lica, stim daje samo kod trećeg vidjela pušku u rukama, postoje istu uperio u njihovom pravcu, premda nije pucao, dok za ostale nije mogla da vidi da li nose oružje. Imajući u vidu ovakve izjave gore navedenih svjedoka, koje se u bitnim elementima slažu i dopunjuju, sud je kao nespornu činjenicu utvrdio da su prilikom ubistva Hukara Avdije i Bekrija Mejre u selo Potkolun ušle četiri osobe.

Na osnovu iskaza svjedoka Hukara Zahide proizilazi da se ova svjedokinja u šumi u koju je pobjegla, popela zajedno sa Sejfić Pašanom na jedan grab, odakle se vidjelo cijelo selo, te daje gledala da su dvojica došli pred njenu kuću i lupali puškom u vrata više puta vičući: „Izlazi", nakon čega je jedan od njih ušao u kuću, dok je drugi ostao pred vratima, posle Čega je čula dva pucnja iz puške, a potom vidjela da je ovaj koji je ušao u kuću izašao iz iste, nakon čega su oba zajedno krenuli gore uz ulicu. Ista svjedokinja je istakla daje prije događaja opisanog ispred njene kuće, vidjela da su se četvorica lica razišla od kojih su dvojica došli do njene kuće a druga dvojica su otišli pred kuću Hukara Bejdane koja je na vrh sela i koja je udaljena od njene kuće oko 100 metara, gdje su ta dvojica hodajući oko kuće nešto našli i ponijeli. Tom prilikom nije mogla prepoznati ni jednog od ovih četvoro lica, niti je vidjela kako su bili obučeni, stim što je istakla kako je vidjela da su se u selu ponovo sastali, a potom su iz sela izašli i krenuli u pravcu gdje je Mejra okopavala krompir, nakon Čega je čula rafal. Svjedokinja Sejfić Pašana u svom iskazu je potvrdila izjavu Hukara Zahide da se sa graba na koji se ova svjedokinja popela u Šumi vidi cijelo selo, pa tako i kuća Hukara Avdije. Svjedok Hukara Bajro bio je kategoričan u tvrdnji daje u vrijeme dok se nalazio sakriven u krečani vidio četvoricu lica kako izlaze iz sela, ističući da su sva četvorica prošli pored njega na svega dvadeset metara, odnosno kako je precizirao na tačno devetnaest koraka. Svjedok je sa stopostotnom sigurnošću naveo daje tom prilikom vidio da prema njemu prvo ide Vuković Ranko sa automatom u ruci, iza njega je išao njegov brat Vuković Rajko, a potom Golubović Ranko i Golubović Blagoje koji je u rukama nosio kasetofon i Štrikaću mašinu. Isti svjedok ističe da su svi tom prilikom nosili automatske puške. Iz iskaza svjedoka Hukara Bajre proizilazi da su sva četvorica potom krenuli u pravcu njive gdje se nalazila Bekrija Mejra, koja je prethodno okopavala krompir, da je vidio kako stoje, njemu leđima okrenuti, ispred Mejre, te da su je nešto pitali, ali da nije tačno razumio šta, na što je Mejra odgovorila da

nazna, da bi potom začuo jedan rafal koji je ispaljen iz tog pravca, posle Čega joj više nije čuo glasa. Navodi da nije vidio ko je tačno od njih četvorice pucao, stim što pretpostavlja da je to učinio optuženi Vuković Rajko, jer je prethodno vidio da je jedini od njih nosi pušku na gotovs, niti je vidio sam momenat pucanja i ubistva Bekrija Mejre. Odmah potom gledao je kako Vuković Ranko niz potok rafalno puca iz automatske puške, da bi sva četvorica potom otišli na Pljusak i na Vranju stijenju, gdje su se svi skupili i krenuli prema selu Utoloviće. Isti svjedok je gotovo identičnu izjavu vezano za ovaj događaj dao Centru službe bezbjednosti Sarajevo dana 03.12.1993.godine, kao i na Zapisnik o ispitivanju svjedoka, sačinjen pred Tužilaštvom BiH dana 19.09.2006.godine, koje izjave je sud prihvatio i uveo u spis kao dokaz odbrane. Sud je poklonio vjeru ovom svjedoku, smatrajući da je svjedok na uvjerljiv način opisao šta je vidio i čuo kritičnog dana, te koje je sve radnje preduzimao, da je isti bio siguran i precizan po pitanju svih ključnih momenata i bitnih elemenata predmetnog krivičnog djela, a razlike između izjava koje je svjedok dao na glavnom pretresu i u istrazi predstavljaju manja odstupanja, od kojih su neka rješena u toku unakrsnog ispitivanja, dok su neke razlike jednostavno rezultat ispitivanja od strane različitih lica. Takođe i odstupanja koja se odnose na tačne datume desavanja određenih događaja, po mišljenju suda, predstavljaju sasvim normalnu i očekivanu razliku, budući da je ovaj svjedok na glavnom pretresu više puta isticao da se tačnih datuma ne sjeća, te daje to trebalo biti „ tu negdje“, da se ne sjeća ni tačnog datuma kada mu je otac ubijen, već samo daje bio kraj mjeseca maja, stoje očekivano obzirom da se predmetni događaj dogodio u vrijeme koje je za svjedoka bilo izuzetno stresno i traumatično, kada je svjedok morao da bježi iz kuće i da boravi u šumi, te kada mu je u istom danu ubijen otac i tetka. Iz svih ovih razloga nije ni razumno očekivati potpunu istovjetnost svih izjava ovog svjedoka. Iskaz svjedoka Hukara Bajre potvrđen je i od strane svjedoka Hukara Zahide koja je istakla da joj je kritičnog dana suprug Bajro rekao da je bio u krečani i da je vidio da su optuženi Vuković Ranko i Rajko zajedno sa Golubović Rankom i Golubović Đlagojem prošli putem, te da su potom pucali i ubili Bekrija Mejru. Takođe i svjedokinja Sejfić Pasana je navela da joj je istog dana Hukara Bajro rekao daje vidio da je optuženi Vuković Ranko ubio Bekrija Mejru. Svjedok Bekrija Munib u svom iskazu ističe da je u toku 1997.god. od pokojnog Huse Sejfića, koji je u kritično vrijeme bio sakriven u krečani ispod stare kuće svjedokove majke, vidio da su optuženi Vuković Ranko i Vuković Rajko zajedno sa braćom Golubović ubili njegovu majku Bekrija Mejru. Ovaj svjedok je prilikom unakrsnog ispitivanja ostao kod trvdnje daje od Huse Sejfića čuo da su upravo pomenuta četvorica ubila njegovu majku, ističući da nije tačna njegova ranija izjava data pred Tužilaštvom da mu je Huso kazao daje vidio grupu vojnika među kojima je prepoznao Vuković Ranka, uz obrazloženje da je u istrazi tako rekao pošto je u pozivu za saslušanje pisalo da se saslušava u predmetu Vuković Ranka, a da je pod grupom lica smatrao više lica koje je Huso nabrojao. Svjedok Hukara Aljo koji je rođeni brat Hukara Bajre je takođe u svom iskazu tvrdio da mu je Bajro kada je sa porodicom u toku rata 1993. godine došao u Sarajevo ispričao da je kritičnog dana vidio optužene Vuković Ranka i Vuković Rajka te Golubović Ranka i Blagoja da su na njivi prišli Bekrija Mejri, nakon čega je čuo rafal od čega je Mejra ubijena. Ovakvu izjavu svjedok je dao i pred Tužilaštvom dana 19.09.2006.godine, koji dokaz je prihvaćen od suda, stim što tada nije imenovao Golubović Blagoja, već je istog naznačio kao brata Golubović Ranka. Pomcnuti svjedok je u dogovoru sa ostalom braćom podnio Tužilaštvu BiH usmenu prijavu vezanu za ovaj događaj dana 24.01.2006.

godine, koja je uvedena u sudski spis kao dokaz, a iz koje proizilazi da je prijavu podnio protiv optuženog Vuković Ranka i Golubović Rajka. Prilikom unakrsnog ispitivanja ovog svjedoka na pitanje da objasni zbog čega je prijava podnijeta samo protiv dvojice a nije podnijeta protiv svih Četvoro lica i zašto u opisu djela stoji da je Bajro tada vidio grupu od 5 vojnika da su došli do Mejre, svjedok je obrazložio da on lično nije poznao ni jednog od navedenih lica, zbog čega nije mogao da se sjeti imena Vuković Rajka i Golubović Blagoja pa ih iz tih razloga nije prijavio, a da je vjerovatno prilikom podnošenja usmene prijave mahinalno rekao da su u grupi bila petorica vojnika. Isti svjedok je ostao kod tvrdnje da mu je Bajro govorio da je vidio četvoricu vojnika i da mu je iste imenovao, te da se radi o optuženim Vuković Ranku i Vuković Rajku te braći Golubović. Imajući u vidu činjenicu da je svjedok Hukara Bajro u toku 1993. godine u svojoj Izjavi datoj pred CSB Sarajevo poimenično naveo svu četvoricu lica koje je kritičnog dana vidio i prepoznao, te da je iste godine ovaj događaj po dolasku u Sarajevo ispričao i bratu Hukara Alji, to ovaj sud smatra da je svjedok Hukara Aljo, koji nije bio očevdac događaja i koji nije poznao navedena lica, mogao zaboraviti imena dvojici od četvorice lica koje je Bajro prepoznao i da je mogao mahinalno izjaviti pri podnošenju prijave, kada se još uvijek ne saslušava u svojstvu svjedoka, da je Bajro tada vidio grupu od 5 vojnika. Stoji činjenica da je isti svjedok prilikom ispitivanja pred Tužilaštvom u svojstvu svjedoka, dana 19.09.2006 godine, istakao da se radilo o četvorici lica i da je tada imenovao optužene Vuković Ranka i Vuković Rajka, kao i Golubović Ranka, dok ime Golubović Blagoja nije naveo, već je kao četvrto lice označio da je bio brat Golubović Ranka, kod kojeg iskaza je ostao. Sud je poklonio vjeru iskazima svjedoka Bekrija Muniba i Hukara Alje, smatrajući da su isti istiniti i uvjerljivi, da se kako međusobno tako i u odnosu na druge svedoke čije iskaze je sud prihvatio u bitnim elementima ne razlikuju, već se dopunjuju, pa ih kao takve sud i prihvata.

Sud je kao uvjerljive prihvatio i izjave svjedoka Hukara Bajre i Hukara Zahide da su od ranije poznavali porodicu Vuković, te da su znali optuženog Vuković Rajka i pok. Vuković Luku, postoje njihov sin radio u fabrici eksera u Kozjoj Luci, odakle su Vukovići, sa pok. Vuković Lukom, te daje Luka bio dobar prijatelj sa njihovim sinom i dolazio im u kuću, a jedne prilike optuženi Vuković Rajko došao je njihovoj kući i tražio svog brata Luku koji je tada kod njih prenoćio. Nesporno je da je selo Potkolun blizu sela Kozja Luka u kojem su živjeli optuženi, te da je Kozja Luka bila središte ovih sela, da se u Kozjoj Luci nalazila škola, mjesni ured, fabrika eksera i prodavnica, tako da su svi mještani okolih sela dolazili u Kozju Luku radi svojih određenih potreba, gdje su imali priliku da upoznaju stanovnike tog naselja, kao i čitavog kraja. Svjedok Hukara Bajro je takođe istakao da su mu Vuković Ranko i Rajko, te Golubović Ranko i Blagoje bili poznati od ranije i kao komšije, pošto je njegovo selo Potkolun udaljeno od sela Kozja Luka oko četiri kilometra, a od sela braće Golubovića dva do dva i po kilometra. Isti svjedok je tvrdio da su se ranije često sretali i uvijek se pitali, a da za Vuković Ranka zna da je radio kao konobar u kafani kod „Zelje“ u Miljevini, te daje često navraćao kod njega u kafanu i pio pivo. Takođe i iz iskaza svjedoka odbrane Sejfić Pašane se vidi daje Hukara Bajro istog dana kada se kritični događaj desio, njoj rekao da je Bekrija Mejru ubio Vuković Ranko, što nesumnjivo ukazuje da je istog od ranije poznao. Zaštićena svjedokinja „A“ je u svom iskazu tvrdila daje optuženi Vuković Ranko radio u kafani u

Miljevini kao konobar, što takođe potvrđuje tačnost navoda svjedoka Hukara Bajre daje ovog optuženog dobro poznavao.

Imajući u vidu ovako utvrđeno činjenično stanje sud je vršeći vremensko - prostomu analizu predmetnog događaja, došao do nesumnjivog zaključka da su optuženi Vuković Ranko i Vuković Rajko, zajedno sa braćom Golubović, kritičnog dana, kao pripadnici vojnih i paravojnih snaga Srpske Republike BiH, sa automatskim puškama, ušli u selo Potkolun gdje su se nalazili u vrijeme kada je došlo do ubistva vatrenim oružjem Hukara Avdije u njegovoj porodičnoj kući, da bi potom zajedno krenuli iz sela, kojom prilikom su u njivi zatekli staricu Bekrija Mejru, koja je prethodno okopavala krompir, nakon čega su istu upotrebom vatrenog oružja lišili života, a zatim se udaljili. Sud smatra da su optuženi Vuković Ranko i Vuković Rajko prilikom izvršenja predmetnog krivičnog djela individualno odgovorni kao pripadnici udruženog zločinačkog poduhvata, budući da su kritičnog dana zajedno sa braćom Golubovićima imali zajednički cilj, a to je lišavanje drugih osoba života, te da su zajedno učestvovali sa drugima u ostvarivanju ovog cilja. U konkretnom slučaju sud smatra da su optuženi učestvovali kao saizvršiocu u počinjenju zločina do kojih dolazi kada više osoba sa zajedničkom namjerom pred uzi maj u zločinačku aktivnost, koju onda izvode svi zajedno. Po članu 29. KZ BiH kad više osoba učestvuju u izvršenju krivičnog djela, ili pred uzmu šta drugo čime se na odlučujući način doprinosi uči nje nj u krivičnog djela, zajednički čine krivično djelo, za koje će se svako od njih kazniti kaznom propisanom za to krivično djelo. Zajedničko izvršenje ili saizvršilaštvo obuhvata objektivni element, koji se ogleda u učešću ili odlučujućem doprinosu izvršenju krivičnog djela, kao i subjektivni element a to je dogovor između saizvršilaca, tj. postojanje zajedničkog plana ili cilja, a ono što je ključno za saizvršilaštvo jeste saradnja u okviru zajedničkog plana. Svaki saizvršilac je odgovoran za cijelo krivično djelo počinjeno u okviru zajedničkog plana. U konkretnom slučaju optuženi nisu morali fizički učiniti djelo ubistva da bi snosili odgovornost, dovoljno je bilo da su voljno učestvovali u aspektu zajedničkog plana i da su namjeravali takav ishod. Kritične prilike optuženi Vuković Ranko i Vuković Rajko zajedno sa braćom Golubovićima su ušli u nebranjeno selo Potkolun, nakon što su se izdvojili iz veće grupe lica, u selo su ušli naoružani sa automatskim puškama, tada je u kratkom vremenskom intervalu prvo došlo do ubistva vatrenim oružjem Hukara Avdije u njegovoj porodičnoj kući, a ubrzo potom i do ubistva iz vatrenog oružja Bekrija Mejre u njivi van sela, gdje je ista prethodno okopavala krompir. Za svo ovo vrijeme niko od optuženih nije preduzimao bilo koju negativnu radnju, odnosno nije se izričito izjasnio protiv ponašanja dotične grupe, u smislu sprečavanja da dođe do ovih ubistava ili u smislu protivljenja ovim ubistvima, odnosno u smislu udaljavanja sa lica mjesta zbog događaja koji su se desili. Naprotiv, nakon što je došlo do ubistva Hukara Avdije u njegovoj kući, optuženi su zajedno sa braćom Golubovićima krenuli iz sela, da bi potom sišli sa puta i zajedno došli do njive gdje se nalazila Bekrija Mejra, koju su nakon kraćeg razgovora, upotrebom vatrenog oružja lišili života. Ovo pokazuje da su optuženi bili u dogovoru sa braćom Golubovićima u vezi sa radnjom izvršenja ubistva pomenuta dva lica. Pri tome nije neophodno da je dogovor u vezi sa radnjom izvršenja ovih ubistava bio unaprijed postignut. Zajednički plan se može ostvariti i prećutno ili bez prethodne pripreme, a zaključak o njegovom postojanju se može izvesti iz činjenice da više osoba djeluje zajedno kako bi proveli zajednički zločinački plan. U konkretnom slučaju, činjenica da su

se optuženi zajedno sa braćom Golubovićima odvojili od veće grupe, da su u selo ušli naoružani sa automatskim naoružanjem, daje u selu i neposredno van sela došlo do ubistva dvoje ljudi u kratkom vremenskom trajanju, jasno ukazuje da su isti djelovali zajedno u cilju provođenja zajedničkog plana, i u sklopu udruženog zločinačkog poduhvata. Sudska praksa MKSJ je formulisala različite kategorije udruženog zločinačkog poduhvata. Glavna razlika među ovim kategorijama jeste da li je zločin za koji se osoba tereti obuhvaćen predmetom zajedničkog zločinačkog plana ili ne. Ako je zločin za koji se osoba tereti obuhvaćen predmetom zajedničkog zločinačkog poduhvata, počinioci moraju djelovati u skladu sa zajedničkom zamisli i imati istu zločinačku namjeru. Čak i ako se zločin za koji se osoba tereti izlazi izvan okvira predmeta udruženog zločinačkog poduhvata, učesnik postaje odgovoran za prirodna i predvidljiva krivična djela ostalih učesnika, optuženi je kriv ukoliko je razumno mogao predvidjeti da bi drugi učesnici u zajedničkom planu mogli uzeti učešća u ovim zločinačkim radnjama. Optuženi se terete za ubistvo Hukara Avdije i Bekrija Mejre. Dokazi koje je tužilaštvo izvelo navode na zaključak da su optuženi djelovali u okviru zajedničkog zločinačkog poduhvata. Actus reus je sadržan u činjenici da je više osoba zajednički izvršilo krivično djelo, ta daje postojala zajednička odluka da se krivično djelo izvrši, stim da nije potrebno postojanje prethodnog dogovora među saizvršiocima. Mens rae se ogleda u činjenici da su optuženi bili svjesni da postupaju zajedno sa drugim osobama i da su imali namjeru da ostvare zajednički plan. Budući da se okrivljenim na teret stavlja izvršenje krivičnog djela Zločin protiv čovječnosti iz Člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) ZKP BiH, mens rea optuženih se sastoji i u Činjenici da su djelili zajedničku diskriminatorску namjeru udruženog zajedničkog poduhvata, jer su u okviru širokog i rasprostranjenog napada, usmjerenog protiv Bošnjačkog stanovništva opštine Foča, znajući za taj napad te da njihove radnje čine dio tog napada, vršeci progon civilnog stanovništva Bošnjačke nacionalnosti na političkoj, nacionalnoj i vjerskoj osnovi, učestvujući u zajedničkom planu i njegovom doprinošenju ostvarivanju zajedničkog cilja, ubistvima lišili druge osobe života.

Sud je prilikom ocjene izvedenih dokaza, odnosno pri utvrđivanju i ispitivanju odlučujućih činjenica, pošao od odredbe člana 14. ZICP BiH koji se odnosi na standard jednakosti u postupanju, budući daje sa jednakom pažnjom ispitivao i utvrđivao činjenice koje terete optužene, tako i one koje mu idu u korist.

Odbrana je u toku dokaznog postupka izvela veći broj dokaza, na način stoje saslušala više svjedoka te uvela u spis mnoge materijalne dokaze.

Sud je iznio koje djelove izjava je prihvatio od svjedoka odbrane Sejfić Pašane, Stanić Miladina i Stanić Cvijete, budući da se te izjave slažu i dopunjuju sa dokazima koje je sud prihvatio kao uvjerljive i pouzdane. Sud nije prihvatio ostale navode svjedokinje Sejfić Pašane iz razloga što je ova svjedokinja po mišljenju suda imala očiglednu namjeru da prikrije odlučujuće činjenice koje idu na štetu optuženim. U tom smislu svjedokinja je tvrdila da od Hukara Bajre kritičnog dana uopšte nije čula ko je od vojnika bio u selu, da bi tek nakon više uzastopnih pitanja člana i predsjednika sudskog vijeća rekla kako je tačno da je tom prilikom od Hukara Bajre Čula da je Vuković Ranko ubio Bekrija Mejru. Obrazlažući ovu razliku u izjavi, svjedokinja je navela da dobro poznaje Vukoviće i da

nije ovu činjenicu rekla iz razloga što to lično nije vidjela. Sud nije prihvatio kao uvjerljivu ni izjavu ove svjedokinje da se kritičnog dana Hukara Zahida nije sa njom popela na grab, već da je jedno vrijeme bila ispod graba. Naime za sud je potpuno nelogičan i neuvjerljiv iskaz ovog svjedoka u dijelu gdje ističe da se popela na grab, odakle je mogla vidjeti selo, kao i kuću Hukara Bajre, koja kuća se nalazi svega 10 metara od njene kuće, ali da nije gledala šta se po selu dešava, već je okretala glavu. Po mišljenju suda ko se bježeći u šumu od naoružanih lica koja ulaze u selo popne na drvo i ko sa tog drveta ima pogled na selo gdje mu je kuća, sasvim normalno ima potrebu da gleda šta se u tom momentu dešava po selu i kuda se kreću ta naoružana lica, te šta mu se događa sa kućom. Objašnjenje koje je svjedokinja dala da sa graba ništa nije gledala za sud je potpuno nelogično i neuvjerljivo. S druge strane Hukara Zahida je, tvrdeći da se nalazila sa Pašanom na grabu, odakle se vidjelo selo, sasvim prirodno ispričala staje sve tom prilikom vidjela i čula, objašnjavajući sudu do u deteljc kuda su se naoružana lica kretala, šta su i gdje radili, na osnovu čega je sud zaključio da ista svjedoči o proživljenom a ne o naknadno naučenom događaju. Sud nije prihvatio ni izjavu svjedoka Sejfić Pašane da se iz pravca graba na koji se popela nemogu vidjeti ulazna vrata u kuću Hukara Bajre. Naime iz iskaza svjedokinje Hukara Zahide proizilazi da je ista dok se nalazila na grabu vidjela kako su dvojica naoružanih lica došli do njene porodične kuće, od kojih je jedan ušao u kuću gdje je bio njen svekar Hukara Avdija, dok je drugi ostao pred vratima. Ovakav iskaz se dopunjuje sa iskazom svjedoka Hukara Bajre daje u njihovoj porodičnoj kući Avdija živio odvojeno, te da su imali različite ulaze i to ulaz sa jedne i sa druge strane kuće. Imajući u vidu daje predmetna kuća imala dva ulaza, sa dvije različite strane, sasvim je osnovano zaključiti da je svjedokinja Hukara Zahida mogla vidjeti ulazna vrata kuće. Svjedok Hukara Bajro vezano za ovu okolnost je naveo da je posle rata napravio novu kuću. Imajući u vidu iskaz svjedokinje Sejfić Pašane da je u dobrim odnosima sa porodicom Vuković, te da pojedine činjenice koji ih terete nije htjela iznijeti, sud nije kao uvjerljivu prihvatio ni izjavu ovog svjedoka da je kritične prilike vidjela da su četvorica lica koja su ušla u selo nosili maslinaste uniforme, kao i kape na glavi, smatrajući da je takva izjava takođe data u cilju umanjivanja krivične odgovornosti optuženih, posebno iz razloga stoje ova svjedokinja po vlastitoj izjavi tada bila od ovih lica udaljena 500 metara, što prastavlja prilično veliku udaljenost za takvo zapažanje. Ovaj iskaz svjedokinje Pašane jc i u suprotnosti sa izjavom svjedoka Hukara Bajre i Hukara Zahide, koji su sa Pašanom bili na istom mjestu u vrijeme pojavljivanja ovih lica, koji svjedoci nisu vidjeli u čemu su ta lica bila obučena. Sud jc prihvatio iskaze svjedoka Stanić Miladina i njegove supruge Stanić Cvijete, koji svjedoci saglasno ističu da dobro poznaju porodicu Vuković i da su optužene poznavali još kao djecu, da su vidjeli grupu vojnika iz Miljevine koji su kritičnog dana, u prijepodnevnim satima otišli u pravcu sela Potkolun, te da su nakon povratka iste grupe vojnika primjetili da jedan od njih nosi radio kasetofon, a drugi štrikaču mašinu. Sud nije mogao da provjeri istinitost izjave svjedoka Stanić Miladina da je vojnik po imenu Slaviša nosio mašinu za štrikanje, a drugi vojnik koga ne poznaju kasetofon, pošto iz iskaza svjedoka Blagoja Todorovića, koji je otac pokojnog Slaviše, i čiji je iskaz sud prihvatio kao uvjerljiv, proizilazi da on nije vidio niti mu je bilo šta poznato u vezi sa štrikaćom mašinom koju je navodno njegov sin nosio, a da mu takođe nije poznato da li je njegov sin uopšte bio u to vrijeme u selu Utolovići, niti mu je poznato da li je poznavao svjedoka Stanić Miladina. U odnosu na iskaze svjedoka Stanić Miladina i Stanić Cvijete da nisu u grupi tih vojnika vidjeli ni u

odlasku ni u povratku optužene, kao ni braću Golubović, koje takođe poznaju, sud smatra, s obzirom na činjenicu da postoje i drugi pravci kojima se stiže u selo Potkolun, da optuženi nisu ni morali bezuslovno da budu u toj grupi vojnika. Sud je cjeneći iskaze ovih svjedoka, a posebno svjedoka Stanić Miladina imao u vidu da je ovaj svjedok odbio dati kazan Hukari Bajri da peče rakiju, pošto isti nije pristao da ne svjedoči pred sudom o onom što je vidio, kada ga je na to molila sestra optuženih. Pomenuti svjedoci su bili saglasni da su od vojnika pojedine poznavali, ali prilikom ispitivanja na tu okolnost svjedok Stanić Miladin je naveo jedino ime Slaviše i izvjesnog Čiče, koji su poginuli, te vojnika po prezimenu Milutinović, tvrdeći da mu nezna ime, do svjedokinja Stanić Cvijeta osim za vojnika Slavišu Todorovića, za kojeg je znala kako se i zove i preziva i da je poginuo, nije sudu željela da kaže imena drugih vojnika koje je poznavala, da bi tek na insistiranje suda da je obavezna reći sudu sve što joj je poznato, posle dužeg oklijevanja, nervozno rekla daje poznavala i Dragišu Milutinovića, ističući da se plaši da ga spomene i da ne voli da mu ime kaže. Ako se imaju u vidu saglasne izjave ovih svjedoka da su optužene poznavali još kad su bili djeca, da su sa roditeljima optuženih išli na iste teferiće i okupljanja, te da su svi voljeli porodicu Vuković, onda je teško očekivati da bi ovi svjedoci u svojim iskazima naveli da su optužene vidjeli u toj grupi vojnika, posebno sa aspekta što ni za ostale vojnike koji su danas živi nisu sudu željeli dati prave podatke.

Iskaz svjedoka Dragiša Milutinovića za sud je bio potpuno neuvjerljiv pošto je ovaj svjedok uglavnom odbijao da odgovara na pitanja, pozivajući se na pravo da na mora da odgovara na postavljena pitanja ako bi ga istinit odgovor izložio krivičnom gonjenju. Sud je stekao dojam daje svjedok svojim odgovorima uglavnom želio da izbjegne bilo kakvu mogućnost da se dovede u vezu sa inkriminiranim događanjem u selu Potkolun, odnosno sa njegovim učešćem u predmetnom događaju.

Svjedok Dević Dragan je svjedočio na okolnost susreta sa svjedokom Bekrija Munibom u prodavnici u Miljevini, ističući da prilikom tog njihovog susreta u prodavnici nije bio prisutan optuženi Vuković Ranko i da isti samim tim nije vadio pred ovim svjedokom nož, Pomenuti svjedok je predložen od strane odbrane radi rušenja kredibiliteta svjedoka optužbe Bekrija Muniba koji je u svom iskazu datom u Tužilaštvu dana 05.10.2006. godine naveo da je u toku 1998. godine u Miljevini ušao u jednu trgovinu gdje je vidio Dević Dragana, a u koju radnju je odmah potom ušao i optuženi Vuković Ranko, te tom prilikom pred njim vadio nož i istim sjekao žvakaću gumu, govoreći: „Koliko sam ih...“. Sud konstatuje da svjedok Bekrija Munib u toku svog svjedočenja na glavnom pretresu nije uopšte govorio o ovom događaju, tako da isti na tu okolnost nije bio ispitan ni u direktnom niti u unakrsnom ispitivanju, zbog čega sud nije ni mogao da vrši ocjenu pouzdanosti izjave svjedoka koja nije data pred sudom.

Iskaze optuženih Vuković Ranka i Vuković Rajka, koji su pred sudom dati u svojstvu svjedoka, sud nije prihvatio, pošto su po mišljenju suda njihove izjave date isključivo u cilju izbjegavanja krivične odgovornosti. S druge strane iskazi optuženih dati u svojstvu svjedoka u potpunoj su suprotnosti sa iskazima svjedoka za koje sud smatra da su uvjerljivi i kojima je poklonio vjeru.

U odnosu na oslobađajući dio presude, sud na osnovu dokaza koji su na glavnom pretresu izvedeni nije mogao van svake razumne sumnje da utvrdi daje optuženi Vuković Ranko u okviru širokog i sistematičnog napada vojnih, paravojnih i policijskih snaga tadašnje Srpske republike BiH, usmerenog protiv civilnog Bošnjačkog stanovništva opštine Foča, znajući za takav napad te da njegove radnje čine dio tog napada, kao pripadnik tih snaga, vršio progon civilnog stanovništva Bošnjačke nacionalnosti na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, počinivši nad drugom osobom silovanje upotrebom sile i prijetnje, direktnim napadom na njen Život i tijelo, tako Stojce tačno neutvrđenog dana u mjesecu julu 1992. godine, u mjestu Miljevina, opština Foča, došao do stana u kojem je živjela oštećena „A“, a zatim ušao u stan kroz vrata koja nisu bila zaključana i ušao u kuhinju gdje je zatekao oštećenu te joj rekao da se skinie što je od straha ista učinila, da bi potom istu oborio na dvosjed koji se nalazio u kuhinji i nad istom izvršio silovanje, nakon čega je izašao iz stana zaprijetivši joj da će je mrak pojesti ako bilo kome kaže šta se desilo, Čime bi počinio krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom g) istog člana, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH.

U odnosu na ovu tačku optužnice Tužilaštvo je na glavnom pretresu predložilo i ispitalo samo jednog svjedoka i to oštećenu „A“, te u spis suda uvelo Zapisnik o ispitivanju ove svjedokinje dat Tužilaštvu pod brojem KT-405/04 od 09.09.2004.godine, dok je odbrana predložila i ispitala svjedoke Stanković Nadu, Govedarica Luciju zvanu Ranka i Govedarica Stanojku, te od materijalnih dokaza uvela dvije fotografije gdje je prikazana zgrada svjedoka „A“ i svjedoka Govedarica Lucije, kao i anonimnu izjavu koju je svjedokinja „A“ dala Nacionalnoj Žandarmeriji, Multinacionalna jedinica vojne policije Mostar, Jedinica PGSI Rajlovac, od 18.11.2003.godine sa prevodom sa francuskog jezika na BHS jezik, Službena zabilješka sačinjena od strane međunarodnog tužioca g-dina Hombaha u predmetu Tužilaštva BiH broj KT 405/04 od 02.08.2004. godine, poziv svjedoku "A" radi saslušanja u istrazi u predmetu Tužilaštva BiH broj Kt 405/04 od 03.08.2004.god.

Svjedok tužilaštva, oštećena sa pseudonimom "A" je prilikom direktnog ispitivanja u svom iskazu navela daje u mjestu življenja stanovala u stanu sa mužem i troje malodobne djece, te da su joj u junu mjesecu odveli muža, koga kasnije nikada više nije vidjela. Djeca su joj u to vrijeme pohađala IV, II i I razred osnovne škole. Nakon toga je odvođena na prisilni rad, dolazili su joj na vrata, prozore, uznemiravali je, prepadali, pretresali stan i vadili osigurače. Optuženog Vuković Ranka je od ranije poznavala jer je radio kao konobar u kafani, u kući Nade Stanković, tako daje često prolazio pored njene zgrade kad bi išao na posao. Poznato joj je da je optuženi Vuković Ranko živio u Kozjoj Luci, pošto je u tom mjestu imala tetku, kojoj je ponekad išla. Nikada prije sa optuženim Rankom nije imala kontakte, osim što ga je viđala kad je dolazio na posao. U junu ili julu mjesecu 1992.godine, jedne noći, pokucao je na njena prethodno razvaljena vrata i ušao u kuću, gdje je zatekao u kuhinji kako na radiju sluša vijesti. Bila je sama u kuhinji, a djeca su u tom momentu bila u drugoj sobi. Ističe daje tada optuženi Vuković Ranko prvo pitao koje vijesti sluša, a potom je pitao šta bi rekla kad bi sada njeni došli, da li bi ga sakrila. Nakon toga joj je rekao da se mora skinuti i dao joj je rok od 5 minuta da se raspriem. Navodi daje nije tukao niti je vrijeđao. Bila je u pantalonicama i majici, sama se skinula, ali nezna da li skroz do gola ili donekle. Bojala ga se jer je bila noć. On je skinuo samo

pantalone i na dvosjedu u kuhinji je nad njom izvršio polni akt. Posle joj je zaprijetio da nikom ništa ne govori, jer će je pojesti mrak. Više nije dolazio njoj u kuću, niti ga je više ikada viđala. Ne može se sjetiti da li je za optuženog Vuković Ranka kasnije nekom pričala o ovome. Posle toga kada su drugi počeli dolaziti pričala je za njih komšinici Ranki. Ističe da se bojala da kaže komšinacama Nadi i Ranki daje silovana. U mjestu Življenja ostala je do početka septembra, kada je sa djecom izašla. Zdravstvenih problema tada nije imala, osim što se svakodnevno bojala da li će preživjeti. Po izlasku iz mjesta življenja javljala se doktoru psihijatru, a danas pije lijekove za smirenje. Navodi da je do sada dala više izjava Tužilaštvu i Sudu u raznim premetima u kojima je svjedočila.

Tužilac je u toku direktnog ispitivanja ovoj svjedokinji predočio protivrječnosti u njenim izjavama koje je dala na glavnom pretresu pred Sudom i u istrazi, navodeći da je svjedokinja u istrazi rekla daje optuženi Ranko bacio na dvosjed i sa nje potrgao odjeću, a na pretresu je rekla da se sama skinula, tražeći da se svjedokinja izjasni Staje od toga tačno i odkuda te razlike, na što je svjedokinja izjavila da se nemože sjetiti da li je optuženi bacio ili joj je zaprijetio, pošto je dugo vremena prošlo, ali da zna da je dirao.

U toku unakrsnog ispitivanja svjedokinja je imenovala Stanković Nadu i Govedarica Ranku kao osobe koje su je sakrivala i pomagale joj u to vrijeme. Svjedokinja je potvrdila braniocu da je do sada davala više izjava, a da je prvu izjavu dala međunarodnim posmatračima u toku 2003.god., kada je tražila da ostane anonimna. Branilac optuženog je svjedoku predočio da u toj izjavi nije spomenula predmetni događaj, kao ni ime optuženog Vuković Ranka, a na pitanje da obrazloži zbog čega ga nije spomenuta, svjedokinja nije imala odgovor. Prilikom predočavanja fotografija od strane odbrane, svjedokinja je prepoznala na tim fotografijama svoju zgradu gdje je tada stanovala, te predočila da je komšinica Ranka stanovala u zgradi ispod njene, koja se vidi na jednoj fotografiji. Na upit suda svjedokinja je istakla da je optuženog Ranka poznavala nekoliko mjeseci prije ovog događaja, postoje radio u naselju kao konobar tako da ga je viđala kad je prolazio na posao i kada je dolazio kod amidžičine koja je živjela u istom ulazu gdje i ona, te da mu je ime saznala od osoba koje su dolazile u kafanu gdje on radi. Istog je opisala kao crnkosog i visocijeg. Istakla je da se inkriminisan događaj desio u julu mjesecu, jedan do dva sata nakon stoje pokupila veš, da o tom događaju nije nikom ništa smjela reći. Navodi daje prvi put silovana od stane optuženog a da su kasnije počeli dolaziti i drugi po dvojica-trojica. Takođe je navela daje optuženi došao noću, kad nije imala upaljeno svjetlo jer se svjetlo nije smjelo paliti, te da nije nosio oružje, a nije se mogla sjetiti kako je bio obučen, odnosno da li je nosio uniformu.

Svjedok Stanković Nada je u svom iskazu navela daje u inkriminisanim periodu stanovala u mjestu gdje i svjedokinja "A", da je svjedokinja "A" živjela u blizini njene kuće sa mužem i troje djece, te da je sa svjedokinjom "A" bila u dobrim odnosima i da su se svakodnevno viđale. Ističe da joj nije poznato da se svjedokinji "A" u tom periodu nešto loše dešavalo, osim što su joj odveli muža, te da je ista ostala nakon odvođenja muža u svom stanu sve do septembra iste godine. Navodi da joj je u kući rođak držao kafić u kome je radio Mićo Vuković koji je brat optuženog. Takođe ističe da je poznavala optužene Vuković Ranka i Rajka, stin da joj nije poznato da li je svjedokinja "A" poznavala ova lica.

Svjedok Govedarica Lucija zvana Ranka u svom iskazu je navela jc da svjedokinju "A" poznavala duže vrijeme, pošto su stanovec u blizini jedna druge. Ističe da su se viđale svaki dan, da su bile u dobrim odnosima i da joj je poznato da joj je odveden muž, pošto joj je o tome ova svjedokinja pričala. Navodi da nije primjetila daje svjedokinja "A" imala drugih neprijatnosti u inkriminisanom periodu, te da je nakon odvođenja muža ostala u stanu sve do septembra mjeseca iste godine. Optužene Vuković Ranka i Rajka nije poznavala sve do 1992.godine kada su u njeno mjesto došli kao izbjeglice. Znala je njihovog brata Vuković Miću koji je u tom periodu radio kao konobar u kafiću koji se nalazio u kući Stanković Nade, u blizini njenog stana, a u koji lično nije odlazila. Za optuženog Vuković Ranka ističe da nije radio u tom kafiću, niti je primjetila daje dolazio u isti. Takođe je istakla da joj svedok "A" nikada nije govorila daje neko dolazio u njen stan niti da ju je neko maltretirao, a takođe nije primjetila ni da joj je ista svjedokinja u kritičnom periodu izgledala kao osoba koja je silovana.

Svjedok Govedarica Stanojka u svom iskazu navodi da je živjela u istoj zgradi sa svjedokinjom "A". Poznato joj je da je muž svjedokinje "A" odveden u julu mjesecu 1992.godine, nakon čega je ista svjedokinja ostala da živi u stanu sa troje djece sve do septembra ili oktobra iste godine. Za to vrijeme nije joj poznato daje svjedokinja bježala iz stana, niti joj je poznato da je imala nekih neprijatnosti, odnosno da je silovana. Ističe da je sa svjedokinjom "A" bila u dobrim odnosima, razgovarale su Često, a nije na njoj ni psihički ni fizički primjetila da je silovana. Navodi da se u kući Nade Stanković nalazio kafić u kojem je radio Vuković Mićo kao konobar. Za Vuković Ranka ističe da nije nikad radio u tom kafiću, niti je kod nje dolazio. Sa porodicom Vuković je daljem srodstvu preko djedova, a svjedokinji "A" je pričala daje u srodstvu sa Mićom Vukovićem, dok joj nikad nije rekla niti je ista pitala, da Mićo ima drugu braću. Pored Miće u kuću joj je dolazio i njegov brat Luka, pošto je sa njima sličnih godina, za razliku od Ranka i Rajka koji su od nje mnogo mlađi, tako da sa istim nije imala ništa zajedničko. Kada je porodica Vuković po nestanku Luke došla iz Kozje Luke u Miljevinu viđala ih je ponekad i to rijetko, stim što im nije pomagala. Nije joj poznato da li su optuženi bili tada u vojsci, pošto ih je viđala samo u civilnom odjelu.

1 svjedok Vuković Kosa je u svom iskazu tvrdila daje njen pok. sin Mićo Vuković radio u kafiću kod Stanković Nade.

U toku dokaznog postupka sud je pročitao iskaz svjedokinje "A" koji je dat na glavnom pretresu u ovom Sudu u predmetu protiv optuženog Neđe Samardžića u predmetu broj X-KRN 05/49 dana 15.03.2006.godinc.

Tužilac je na glavnom pretresu uveo u spis suda Zapisnik o izjavi ove svjedokinje dat Tužilaštvu BiH u predmetu broj KT 405/04 od 09.09.2004. godine, u kome je svjedokinji predočavana anonimna izjava koju je dala Nacionalnoj žandarmeriji, a isti Zapisnik je ovoj svjedokinji predočavan od strane odbrane prilikom unakrsnog ispitivanja. U toku direktnog ispitivanja svjedokinje "A" sud je odbio prijedlog Tužilaštva da u spis suda uvede izjave ove svjedokinje date u drugim predmetima, u kojima je svjedokinja svjedočila o predmetnom događaju, pošto je tužilac izjavio da u ovim izjavama

svjedokinja nije ništa rekla drugačije od onoga što je istakla na glavnom pretresu. Predmetne izjave nisu svjedokinji prethodno predočavane radi ukazivanja na određene protivrječnosti u datim iskazima. Tom prilikom tužilaštvo nije željelo da u spis suda uvede Zapisnik o ispitivanju ove svjedokinje koji je dat Tužilaštvu u predmetu optuženog Vuković Ranka i koji je u direktnom ispitivanju predočen svjedokinji radi ukazivanja na određene protivrječnosti u njenim iskazima. Sud je svoju odluku zasnovao na odredbi člana 273. stav 1. ZKP BiH u kojoj stoji da iskazi dati u istrazi su dopušteni kao dokaz na glavnom pretresu i mogu biti korišteni prilikom pobijanja iznesenih navoda. Budući da se predloženim Zapisnicima nisu pobijali izneseni navodi svjedokinje "A" ovakav prijedlog Tužilaštva je odbijen.

Analizom provedenih dokaza vezano za tačku 2. optužnice, sud nije mogao da van svake razumne sumnje utvrdi da je optuženi Vuković Ranko počinio krivično djelo koje mu se izmjenjenom optužnicom stavlja na teret iz sledećih razloga:

Sud je svjestan činjenice da se s obzirom na vrijeme i mjesto inkriminacije, ne može očekivati da optužba raspolaze sa materijalnim dokazima koji bi ukazivali daje došlo do Čina silovanja oštećene, te da se materijalnim dokazima dokazuje daje optuženi osoba koja je izvršila to djelo.

Iz iskaza svjedokinje "A" proizilazi da je od ranije poznavala optuženog Vuković Ranka postoje isti radio kao konobar u kafani koja se nalazila u kući Stanković Nade, te daje istog viđala kada bi prolazio pored njene zgrade dolazeći na posao, a da je njegovo ime saznala od lica koji su posjećivali tu kafanu. Takođe je ova svjedokinja istakla daje optuženi živio u Kozjoj Luci, daje imao amidžičinu u njenoj zgradi, a istog je opisala daje eme kose i visočiji. Sud prihvata ove navode svjedokinje, pošto se isti slažu i dopunjuju sa drugim dokazima koji su izvedeni na pretresu. Tako je i svjedok Hukara Bajro, Čiji iskaz je sud prihvatio, tvrdio daje optuženi Vuković Ranko radio kao konobar u kafani u Miljevini, te daje ponekad u tu kafanu svraćao. Iz podataka za optuženog Vuković Ranka, kao i iz iskaza svjedoka Govedarica Lucije, Govedarica Stanojke, Vuković Kose, kao i samog optuženog nesporno proizilazi da je isti sve do kraja aprila mjeseca živio u Kozjoj Luci. Takođe iz iskaza svjedoka Stanković Nade i Govedarica Lucije se vidi da je u kući Stanković Nade njen rođak držao kaficu, a da je ova kuća u blizini zgrade gdje je živjela svjedokinja "A". Svjedokinja Govedarica Stanojka je u svom iskazu potvrdila daje u srodstvu sa optuženim Rankom preko djedova, te da stanuje u istoj zgradi sa svjedokinjom "A". Imajući u vidu ovakve izjave svjedoka date na glavnom pretresu, koje sud prihvata pošto su međusobno potpuno saglasne, sud je kao nesporno utvrdio da je svjedokinja "A" prije inkriminisanog događaja poznavala optuženog Vuković Ranka.

Sud je takođe prihvatio izjavu svjedokinje "A" da o silovanju od strane optuženog Vuković Ranka nije pričala prijateljicama Stanković Nadi i Govedarica Luciji, zvanog Ranka, pošto je ista izjava takođe potvrđena iskazima ovih svjedokinja, koje saglasno ističu da im svjedokinja "A" o tome nije ništa pričala, niti da su one mogle primjetile na njoj daje silovana. Imajući u vidu daje svjedokinja "A" istakla da tom prilikom nije tučena, te da tada nije imala zdravstvenih problema, osim što je bila uplašena, sud smatra da ove svjedokinje nisu ni mogle na svjedokinji primjetiti tragove ili bitnu promjenu ponašanja što bi ukazivalo da je u konkretnom slučaju bila žrtva silovanja. Svjedokinja

"A" je u svom iskazu tvrdila da je tek nakon što su joj kasnije i druga lica počela dolaziti u stan sa namjerom da je siluju, skrovište našla u jednoj šupi, gdje je ostala par dana, iz čega proizilazi da svjedokinja "A" u vrijeme predmetnog događaja nije imala vidljivu promjenu ponašanja.

Sud nije mogao sa sigurnošću u toku postupka utvrditi daje u konkretnom slučaju zaista došlo do djela silovanja i daje to djelo počinio optuženi Ranko Vuković, budući daje iskaz svjedokinje "A" bio veoma neprecizan, isti se mjenjao, tako da po mišljenju suda nije bio uvjerljiv u mjeri koja je potrebna da bi se isključivo na tom iskazu mogla zasnovati osuđujuća presuda. Naime, po mišljenju suda, sam čin silovanja za svaku ženu predstavlja doživljaj koji se duboko urezuje u pamćenje, te se isti teško može zaboraviti, posebno ako se ima u vidu daje po iskazu svjedokinje "A" predmetno silovanje bilo prvo silovanje koje je doživjela. Sudu izgleda neuvjerljiva izjava svjedoka "A" da se ne sjeća načina izvršenja tog čina, pogotovo imajući u vidu da tom prilikom, kako je izjavila, nije bila tučena, vrijeđana ili maltretirana, da optuženi nije nosio pištolj, a da se tada plašila mraka. Na osnovu izjave ove svjedokinje Sud nije mogao sa sigurnošću utvrditi pod kojim okolnostima i na koji načinje došlo do radnje silovanja, pošto to nije znala da objasni ni sama svjedokinja "A" kao žrtva navodnog silovanja. Pri tome Sud je imao u vidu i da je ovaj jedini svjedok odbrane prilikom davanja svog iskaza bila veoma nesigurna i neprecizna u vezi činjenica koje su važne za utvrđivanje bitnih elemenata predmetnog krivičnog djela, kao i za utvrđivanje krivične odgovornosti optuženog. Tako, ova svjedokinja je na glavnom pretresu dala, vezano za okolnosti pod kojima je došlo do silovanja, izjavu koja se u velikoj mjeri razlikovala od njene izjave date u toku istrage, zbog čega je tužilac od iste tražio da razjasni te protivrječnosti, ali svjedokinja "A" se nije mogla sjetiti šta je od toga što je rekla tačno i da li joj je optuženi prethodno opsovao majku i rukama je bacio na dvosjed a zatim pokidao svu odjeću kako je to tvrdila ranije u istrazi ili nije. Takođe, svjedokinja se nije mogla sjetiti u čemu je optuženi u tom momentu bio obučen, i da li je nosio uniformu, niti se sjećala da li je naknadno nekom pričala daje optuženi silovao. Isto tako svjedokinja nije mogla ničim da objasni zbog čega u svom prvom saslušanju o događajima vezanim za djela silovanja, kada je tražila da ostane anonimna nije spomenula predmetni slučaj niti ime optuženog Vuković Ranka kao lice koje je silovalo. Usled različitih iskaza ove svjedokinje tužilac je u toku glavnog pretresa djelimično mjenjao Činjenični opis tačke 2. optužnice, na način stoje izostavio sve dijelove u istoj koji su se odnosili na prethodno opisani način počinjenja djela silovanja, kako je to ranije svjedokinja u istrazi tvrdila..

Međutim, i pored toga, dio činjeničnog opisa djela silovanja koji je u izmjenjenoj optužnici ostao, da je optuženi Vuković Ranko svjedokinju "A" oborio na dvosjed, u toku dokaznog postupka nije ničim utvrđen, jer tu činjenicu na glavnom pretresu svjedokinja **A" uopšte nije spomenula.

Uvidom u anonimni iskaz dat Nacionalnoj Žandarmeriji, Multinacionalna jedinica vojne policije Mostar, Jedinica PGSI Rajlovac, dana 18.11.2003.godine, sa prevodom sa francuskog jezika na BHS jezik, za koji iskaz je na osnovu službene zabilješka sačinjene od strane međunarodnog tužioca g-dina Hombaha u predmetu Tužilaštva BiH broj KT 405/04 od 02.08.2004. godine, kao i na osnovu poziva svjedoku "A" radi saslušanja u

istrazi u premetu Tužilaštva BiH broj Kt 405/04 od 03.08.2004.god., te Zapisnika o izjavi iste svjedokinje datog u citiranom tužilačkom predmetu, nesporno da je dat od strane svjedokinje "A", proizilazi da ova svjedokinja prilikom davanja ove svoje prve izjave u vezi sa dešavanjima koje je preživjela u toku trajanja sukoba, nije uopšte spomenula događaj vezano za djelo silovanja od strane optuženog Ranka Vukovića. Imajući u vidu da je ova svjedokinja u toj izjavi na prilično jasan i detaljan način opisivala ostala silovanja koja su se njoj desila u periodu od jula do septembra mjeseca 1992. godine u Miljevini, onda sudu ostaje nejasno zbog čega tom prilikom nije pomenula i silovanje od strane optuženog, posebno stoje to bilo, kako tvrdi, prvo silovanje koje je doživjela. Još veća nedoumica kod suda, vezano za vjerodostojnost izjave ovog svjedoka, proizašla je zbog činjenice, što u unakrsnom ispitivanju ova svjedokinja nije uopšte znala da odgovori zašto predmetni događaj nije tada ispričala, već je na upit branioca samo šutjela, ne dajući za to nikakvo obrazloženje.

Takođe sudu je nelogična i izjava svjedokinje "A" da svojim prijateljicama Stanković Nadi i Govedarici Luciji, zvana Ranka, za koje tvrdi da su joj pomagale, nije ništa rekla vezano za silovanje od strane Vuković Ranka, jer se bojala, posebno ako se ima u vidu njena druga izjava u kojoj navodi daje Govedari ci Ranki posle kada su dolazili drugi rekla daje od tih drugih lica silovana. Sud shvata da se svjedokinja mogla bojati da ovim osobama kaže za predmetno silovanje, ali je nejasno zašto taj strah nije imala kad su bila u pitanju druga lica, a posebno zbog čega i nakon izlaska iz mjesta življenja, kada je prešla na teritoriju koju kontroliše ABiH nije predmetni događaj nekom drugom ispričala. Imajući u vidu da ni u svojoj anonimnoj izjavi koju je dala 2003. godine optuženog nije navela kao lice koje je silovalo, proizilazi da svjedokinja "A" za predmetni događaj nikom nije rekla dvanaest godina posle njegovog dešavanja. Ako se uzme kao tačna njena tvrdnja da optuženog Vuković Ranka posle djela silovanja više uopšte nije viđala, onda je nejasno zbog čega u ovako dugom periodu ova svjedokinja nije optuženog navela kao lice koje je prvo silovalo.

Sud prilikom ocjene vjerodostojnosti iskaza svjedoka odbrane Stanković Nade, Govedarica Lucije, Govedarica Stanojke i Vuković Kose, nije prihvatio iskaze ovih svjedoka u djelu gdje ističu da optuženi Vuković Ranko nije radio kao konobar u Miljevini, jer su iskazi ovih svjedoka u suprotnosti sa iskazom svjedoka Hukara Bajre i svjedoka "A", kojim iskazima je u tom dijelu sud poklonio vjeru.

U toku dokaznog postupka Tužilaštvo pred sudom nije proveo nijedan drugi podupirući dokaz, koji bi ukazivao da je kritične prilike došlo do silovanja oštećene od strane optuženog Vuković Ranka.

Sud je prilikom ocjene dokaza imao u vidu i druge dokaze provedene na glavom pretresu. Međutim, tim dokazima sud nije pridavao poseban značaj, a niti je našao potrebnim da vrši njihovu detaljnu analizu, jer nisu bitno uticali na konačno utvrđeno činjenično stanje i zaključke do kojih je sud došao na osnovu dokaza čiju je ocjenu dao.

Tokom ovog postupka donijeta su određena procesna rješenja, protiv kojih nije dozvoljena posebna žalba, već se ista mogu pobijati samo žalbom na presudu. Tako je na

glavnom pretresu od 13.11.2007 godine odlukom vijeća, a na osnovu člana 273. stav 1. ZKP BiH, odbijen prijedlog Tužilaštva BiH da se zapisnik o saslušanju svjedoka Hukara Bajre koji je dat u Tužilaštvu BiH uvede u spis suda jer isti nije predočavan svjedoku prilikom direktnog ispitivanja. Na pretresu, koji je održan 15.11.2007. godine, prilikom ispitivanja svjedoka Tužilaštva Hukara Alje, vijeće je donijelo odluku kojom se prihvata prijedlog branioca optuženog Vuković Ranka, da se prilikom unakrsnog ispitivanja ovog svjedoka omogući predočavanje zapisnika o zaprimljenoj krivičnoj prijavi od 19.09.2006. godine, sve u skladu sa članom 273. stav 1. ZKP BiH. Na pretresu održanom 11.01.2008.godine vijeće je odbilo prijedlog Tužilaštva da prilikom davanja iskaza prvooptuženog u svojstvu svjedoka dugooptuženi ne bude prisutan jer smatra da bi to bilo u suprotnosti sa odredbama ZKP BIH koje se odnose na nemogućnost suđenja u odsustvu optuženog, a takođe bi time bilo oduzeto i pravo optuženog da može svjedoku postavljati pitanja i da se može izjasniti na sve činjenice koje mu idu u korist.

Odlukom vijeća na pretresu od 09.01.2008. godine odbijen je prijedlog branioca optuženih da se kao svjedok odbrane sasluša Momir Skakavac iz razloga predviđenih u članu 263. stav 2. ZKP BiH, jer sud smatra daje ponuđeni prijedlog nepotreban pošto okolnosti na koje se predlaže ovaj svjedok nemaju značaja za ovaj predmet.

Odlukom Vijeća na pretresu od 11.01.2008. godine odbijen je prijedlog branioca optuženih da se kao materijalni dokazi izvedu: publikacija Zločin nad ženama u BiH, knjiga 1, izdavača Centar za istraživanje Saveza logoraša BiH, po nazivom: „Molila sam da me ubiju“, koja sadrži ispovjesti jedanaest silovanih žena sa područja opštine Foča, budući da u toj publikaciji zaštićena svjedokinja „A“ nije dala svoju ispovjest, pošto predmetna knjiga ni u kom slučaju ne sadrži ispovjesti svih silovanih žena sa ovog područja, zbog čega sud smatra da isti dokaz nije od značaja za predmetni postupak. Takođe je na istom pretresu odbijen prijedlog odbrane da se u spis uvede ... u predmetu protiv optuženog Momira Skakavca od ... prema kojoj je Skakaovac Momir oslobođen krivične odgovornosti, kao i ... kojom je potvrđena prvostepena presuda ..., članak objavljen u časopisu u kome svjedokinja „A“ iznosi događanja vezana za silovanja, Zapisnik sa glavnog pretresa o ispitivanju zaštićenog svjedoka „A“ koji je sačinjen u predmetu protiv Momira Skakavca, a sve to iz razloga što predloženi dokazi nemaju značaj za ovaj predmet, pa ih jc Sud u smislu člana 263. stav 2. ZKP BiH odbio da prihvati

Odlukom Vijeća na pretresu od 16.01.2008. godine odbijen je prijedlog odbrane da se kao dodatni svjedok sasluša Ranko Sušić, koji je trebao svjedočiti na okolnosti ubistva brata optuženih Vuković Luke, iz razloga što po mišljenju suda okolnosti koje branilac želi da dokaže putem ovog svjedoka nisu od značaja za ovaj predmet, a ova odluka se takođe zasniva na temelju člana 263. stav 2. ZKP BiH.

Odlukom Vijeća je na pretresu od 23.01.2008. godine odbijen prijedlog branioca da se provede poligrafsko vještačenje optuženih, te svjedoka Hukara Bajre i zaštićenog svjedoka „A“ iz razlog što po mišljenju suda poligrafsko vještačenje ne predstavlja pouzdan metod kojim bi se na nesporan i naučno verifikovani način utvrdila vjerodostojnost nečijeg iskaza.

Primjena materijalnog zakona:

U pogledu pitanja materijalnog zakona koji treba primijeniti, obzirom na vrijeme izvršenja krivičnog djela, Sud je prihvatio pravnu kvalifikaciju optužbe, te optužene osudio zbog krivičnog djela zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka tačka h) u vezi tačke a) KZ BiH

S obzirom na vrijeme izvršenja krivičnog djela i materijalnog zakona na snazi u to vrijeme, Sud smatra relevantnim dva zakonska načela: načelo zakonitosti i načelo vremenskog važenja krivičnog zakona:

Član 3. Krivičnog zakona BiH propisuje načelo zakonitosti, prema kojem nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna snakcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna. Član 4. Krivičnog zakona BiH (vremensko važenje krivičnog zakona) propisuje da se na učinioca krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela, a ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, primjenit će se zakon koji je blaži za učinioca.

Načelo zakonitosti propisano je članom 7. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu: EKUP) koja ima prioritet nad svim ostalim zakonima u BiH (član 2.2. Ustava BiH). Prema navedenom Članu EKUP "Niko ne može biti proglašen krivim za krivično djelo počinjeno činom ili propustom koji, u času počinjenja, po domaćem ili po međunarodnom pravu nije bilo predviđeno kao krivično djelo. Isto se tako ne može odrediti teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kad je krivično djelo počinjeno." Dakle, zabranjeno je izricanje teže kazne od one koja je bila primjenjiva u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Ova odredba prema tome, propisuje zabranu izricanja teže kazne, neutvrđujući obaveznu primjenu blažeg zakona za učinioca, u odnosu na kaznu koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Stavom 2. člana 7. EKUP određeno je da "Ovaj član ne sprječava suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe za neki čin ili propust koji je u času počinjenja predstavljao krivično djelo u skladu s opštim načelima prava priznatim od civilizovanih naroda".

Član 15. stav 1. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (u daljem tekstu: MPGPP) propisuje: "Niko se neće smatrati krivim za krivično djelo počinjeno činom ili propustom, koji, u vrijeme počinjenja, nisu predstavljali krivično djelo prema domaćem ili međunarodnom pravu. Isto tako, neće se izreći teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kada je krivično djelo bilo izvršeno. Ako se, nakon što je djelo počinjeno, zakonskom odredbom predvidi izricanje blaže kazne, to će ići u korist počinioca".

Stavom 2. člana 15. MPGPP određeno je da "ništa u ovom Članu ne sprečava suđenje i kažnjavanje bilo koje osobe za neki čin ili propust koji je u vrijeme počinjenja predstavljao krivično djelo prema opštim pravnim načelima koja priznaje međunarodna zajednica".

Konačno, članom 4a) KZ BiH propisano je da članovi 3. i 4. KZ BiH ne spriječavaju suđenje i kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa opštim načelima međunarodnog prava, čime je faktički preuzeta odredba člana 7. stava 2. EKUP i čime je omogućeno izuzetno odstupanje od principa iz člana 4. KZBiH, kao i odstupanje od obavezne primjene blažeg zakona u postupcima koji predstavljaju krivična djela prema međunarodnom pravu, kakav jeste i postupak protiv optuženog, jer se upravo radi o inkriminaciji koja uključuje kršenje pravila međunarodnog prava. Ovakav stav zauzet je presudom Odjela I Apelacionog odjeljenja Suda BiH u presudi izrečenoj protiv Abduladhima Maktoufa, broj KPŽ 32/05 od 4.4.2006. godine.

Članom 172. KZ BiH propisano je krivično djelo Zločin protiv čovječnosti, kako je to propisano i članom 5. Statuta MKSJ (članom 5. Statuta MKSJ djelo Zločin protiv čovječnosti definisan je kao određena posebna djela, „kada su ona počinjena u oružanom sukobu, bilo međunarodnog, bilo unutrašnjeg kakraktera i usmjerena protiv bilo kojeg civilnog stanovništva“). U inkriminisanom periodu, Zločin protiv čovječnosti nije eksplicitno bio predviđen krivičnim zakonima u Bosni i Hercegovini.

Običajni status kažnjivosti zločina protiv čovječnosti i pripisivanje individualne krivične odgovornosti za njegovo počinjenje u periodu 1992. godine, potvrđen je, od strane Generalnog sekretara UN*, Komisije za međunarodno pravo, kao i jurisprudencijom MKSJi Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR). Ove institucije ocijenile su da kažnjivost zločina protiv Čovječnosti predstavlja imperativnu normu međunarodnog prava ili jus cogens, pa se čini nespornim da je u 1992. godini zločin protiv čovječnosti bio dio običajnog međunarodnog prava.

Član 4a) ZKP BiH govori o "opštim načelima međunarodnog prava". Kako međunarodno pravo, kao ni EKUP ne poznaju identičan pojam, to ovaj termin predstavlja ustvari kombinaciju, s jedne strane "principa međunarodnog prava" kakav poznaje Generalna skupština UN i Komisija za međunarodno pravo i "općih principa prava priznatih od strane zajednice naroda" kakve poznaje Statut Međunarodnog suda pravde i član 7. stav 2. EKUP.

Principi međunarodnog prava kako ih poznaje Rezolucija Generalne skupštine 95(1) (1946) i Komisija za međunarodno pravo (1950) odnose se na "Nimberšku povelju i presudu tribunala", dakle i na zločine protiv čovječnosti. "Principima međunarodnog prava priznatim u Povelji Nimberškog tribunala i u presudi tribunala", koje je Komisija za međunarodno pravo usvojila 1950. godine i podnijela Generalnoj skupštini, Principom VI.c. predviđen je Zločin protiv čovječnosti kažnjiv kao zločin po međunarodnom pravu. Principom I određeno je da: "Svaka osoba koja počini djelo koje predstavlja krivično djelo po međunarodnom pravu, odgovorna je, prema tome i podliježe kažnjavanju". Principom II određeno je da: "Činjenica da domaći zakon ne predviđa kaznu za djelo koje je kažnjivo po međunarodnom pravu, ne oslobađa osobu koja je počinila to djelo odgovornosti prema međunarodnom pravu".

Praksom Evropskog suda za ljudska prava naglašena je primjena odredbe stava 2. člana 7. u odnosu na primjenu stava 1. Člana 7. EKUP u nekoliko sličnih predmeta u kojima je predmet rasprave upravo bilo postojanje i kažnjivost Zločina protiv čovječnosti kao krivičnog djela. Šta više, u predmetu Kolk i Kislyiy protiv Estonije, Evropski sud "se prisjeća da tumačenje i primjena domaćeg zakona u načelu spada u nadležnost domaćih sudova.... Ovo se primjenjuje i kada se domaći zakon odnosi na pravila opšteg međunarodnog prava ili međunarodnih sporazuma.

Prema tome, krivično djelo zločina protiv Čovječnost može se u svakom slučaju podvesti pod "opšta načela međunarodnog prava" iz člana 4a) KZ BiH. Dakle, bez obzira da li posmatrano sa stanovišta međunarodnog običajnog prava ili stanovišta "principa međunarodnog prava", nesumnjivo je daje Zločin protiv čovječnosti predstavljao krivično djelo u inkriminisanoj periodu, odnosno daje zadovoljen princip legaliteta.

Činjenica da se krivično pravne radnje nabrojane u Članu 172. KZ BiH mogu pronaći i u zakonu koji je bio na snazi u relevantnom vremenskom periodu - u vrijeme izvršenja djela, i to u članovima 134., 141., 142., 143., 144., 145., 146., 147., 154., 155. i 186. KZ SFRJ, odnosno da su radnje optuženja bile kažnjive i po tada važećem krivičnom zakonu, takođe dodatno doprinosi zaključku suda u vezi sa načelom zakonitosti. Konačno, u vezi sa članom 7. stav 1. EKUP, sud zapaža da primjenu Člana 4a) dodatno opravdava činjenica daje izrečena kazna u svakom slučaju blaža od smrtne kazne koja je bila u primjeni u vrijeme izvršenja djela, čime je zadovoljena i primjena principa vremenskog važenja krivičnog zakona, odnosno primjena "zakona koji je blaži za počinioca".

Sud je našao da su se u krivičnopravnim radnjama optuženih stekli elementi neophodni za postojanje krivičnog djela progona kao zločina protiv čovječnosti:

1. da su počinioci počinili diskriminativno djelo ili propust;
2. daje tim djelom ili propustom uskraćeno ili narušeno neko osnovno pravo definisano međunarodnim običajnim ili ugovornim pravom;
3. da su počinioci djelo ili propust počinio sa namjerom diskriminacije na rasnoj, vjerskoj ili političkoj osnovi;
4. da su ispunjeni opšti uslovi za zločin protiv čovječnosti iz člana 172. ZKP BiH.

Navedeno krivično djelo iz člana 1. izmjenjene optužnice optuženi su počinili sa direktnim umišljajem, jer iz dokaza provedenih u postupku, proizilazi da su optuženi u momentu izvršenja krivičnog djela bili svjesni da svojim postupcima krše pravila međunarodnog prava i očigledno da svojim radnjama žele prouzrokovati zabranjenu posljedicu, pa bez obzira što su optuženi počinili više istovrsnih radnji (ubistvo više lica), sud nalazi da se u konkretnom slučaju radi samo o jednom krivičnom djelu, Zločinu protiv čovječnosti iz Člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH-progon, jer je u pitanju jedinstveno krivično djelo bez obzira na broj izvršenih radnji, odnosno da u konkretnom slučaju krivičnopravna radnja progona, sadrži u sebi elemente krivičnopravnih radnji ubistva (član 172. stav 1. tačke a) i h). Ovakvo tumačenje zauzeo je i MKSJ, prema čijoj jurisprudenciji, u slučaju da je krivičnopravna radnja progona počinjena u vezi sa radnjom ubistva i nečovječnim djelima, elementi krivičnopravne radnje ubistva i drugih nečovjećnih djela sadržani su u krivičnopravnoj radnji progona .

S obzirom na utvrđeno činjenično stanje i nastalu posljedicu, te uzročnu vezu između istih, sud je optužene Vuković Ranka i Vuković Rajka oglasio krivim za krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, te ih je za navedeno krivičnopravno djelo osudio na kaznu zatvora u trajanju od po 12 /dvanaest/ godina, smatrajući pri tome da je izrečena vrsta i visina krivične sankcije srazmjerna stepenu društvene opasnosti djela, težini djela i učešću i ulozi optuženih u istom, te da će se sa ovako izrečenom kaznom zatvora postići opšta svrha kažnjavanja u smislu odredaba iz člana 39. KZ BiH.

U odnosu na tačku 2. optužnice Sud smatra da izvedeni dokazi nisu mogli van svake razumne šumne uvjeriti sud da je u konkretnom slučaju došlo do djela silovanja koje se stavlja na teret optuženom Vuković Ranku. Na osnovu rezultata dokaznog postupka sud smatra da odlučne činjenice u pogledu učestvovanja optuženog u radnji izvršenja krivičnog djela Zločin protiv Čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom g) kako je to tužilac u izmjenjenoj optužnici opisao, nisu sa potpunom izvjesnošću dokazane, pa sud primjenjujući princip „in dubio pro reo" nalazi da iste i ne postoje, usled čega je u

8 Presuda Apelacionog vijeća MKSJ u predmetu Krstić, paragraph 231-232
nedostatku dokaza optuženog Vuković Ranka, uz primjenu Člana 284. stav 1. tačka c)
ZKP BiH odlobodio od optužbe za navedeno krivično djelo.

Prilikom odmjeravanja vrste i visine kazne, sud je optuženim od olakšavajućih okolnosti našao da su u vrijeme izvršenja krivičnog djela bili mlade osobe, da su porodični, da optuženi Vuković Ranko ima dvoje mladb. djece, dok optuženi Vuković Rajko ima troje mladb. djece, te da su pred sudom imali dobro držanje i vladanje, dok im je od otežavajućih okolnosti našao da su oba optužena do sada više puta kažnjavani za izvršenje krivičnih djela, a što proizilazi iz izvoda iz njihove kaznenih evidencije, te da su predmetno djelo počinili prema starim i nemoćnim licima.

Na osnovu Člana 56. KZ BiH, optuženom Vuković Ranku u izrečenu kaznu zatvora uračunava se vrijeme provedeno u pritvoru počev od 18.09.2007., pa nadalje koji pritvor je određen rješenjem ovog suda broj X-KR-07/405 od 18.09.2007. godine.

Optuženom Vuković Rajku u izrečenu kaznu zatvora uračunava se vrijeme provedeno u pritvoru počev od 12.07.2007. do 19.09.2007. god., kao i vrijeme provrdeno u pritvoru počev od 26.09.2007., pa nadalje, koji pritvor je određen rješenjem ovog suda broj X-KR-07/405 od 12.07.2007. godine.

Na osnovu člana 188. stav 4. ZKP BiH optuženi se oslobodaju dužnosti plaćanja troškova krivičnog postupka, iz razloga što je optuženi Vuković Rajko slabog imovnog stanja, porodičan, otac troje mladb. djece, tako da po ocjeni suda nema sredstva iz kojih bi namirio troškove postupka, dok je optuženi Vuković Ranko oslobođen optužbe da je počinio krivično djelo koje je opisano u tački 2. izmjenjene optužnice Tužilaštva BiH, pa

shodno tome po članu 189 stav 1. ZKP BiH troškovi krivičnog postupka u tom dijelu padaju na teret budžetskih sredstava suda, a pošto po ocjeni suda ne postoji mogućnost da se ti troškovi postupka izdvoje, to je sud donio odluku da se optuženi Vuković Ranko oslobodi svih troškova postupka, imajući i u vidu daje i on porodičan, otac dvoje malodobne djece, da se nalazi već duže vrijeme u pritvoru, tako da po mišljenju suda ni on nema dovoljno sredstava za namirenje troškova postupka.

Odlučujući o imovinskopravnim zahtjevima oštećenih, Sud je na osnovu odredbe člana 198. stava 1. i 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, oštećene: Hukara Alju, Bekrija Muniba i zaštićenog svjedoka „A"sa imovinskopravnim zahtjevom uputio na parnicu, obzirom da bi utvrđivanje činjenica u pogledu visine imovinskopravnog zahtjeva iziskivalo duže vrijeme, što bi samim tim produžilo i ovaj postupak, zbog čega je Sud iste i uputio na parnicu.

ZAPISNIČAR

Šaćir Hadžić

**PREDSJEDNIK VIJEĆA
SUDIJA**

Staniša Gluhajić

PRAVNA POUKA : Protiv ove presude može se podnijeti žalba Apelacionom vijeću Suda BiH u roku od 15 /petnaest/ dana od dana prijema pismenog otpravka presude.